

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6116 ST. CLAIR AVENUE • P.O. BOX 03206 • CLEVELAND, OHIO 44103
Vol. LXXI Spalis – October 16, 1986 Nr.40

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

Photo by Walter Oates/The Washington Times

Baltiečių ir ukrainiečių protesto demonstracija Washingtone

Anastazija Mackuvienė

Sekmadienį, spalio 5 d., apie 500 pabaltiečių ir ukrainiečių suplaukė į Washingtoną dalyvauti pamaldose ir protesto demonstracijoje prieš Amerikos teismų sprendimus deportuoti apkaltintus vadinamoje "nacių" byloje.

Demonstracija sušaukta ryšium su jau kalėjiman pasodinto esto, Karl Linna, apeliacija patiekta JAV Vyriausiajam Tribunolui, kuris rudens sesiją atidarė spalio 7 dieną. Tribunolas prašomas panaikinti žemesnio teismo sprendimą Linną deportuoti į Sov. Sąjungą, ir jam leisti pasinaudoti Amerikos piliečio teise, kad jo būtų nagrinėjama Amerikoje pagal Amerikoje veikiančius įstatymus. Apelacinės bylos vyriausio advokatu, be atlyginimo, sutiko būti Ramsey Clark, prez. Carterio kabinete buvęs Teisingumo ministras.

Linna, kuriam dabar 66 m. amžiaus, jau 1962 metais buvo sovietų teismo pasmerkta, už akių, mirties bausmę, nes būk tai tas 22-23 metų jaunuolis turėjęs aukštas pareigas koncentracijos stovykloje Estijoje. Įdomu, kad sovietų

žurnalas Socialistinis Teisingumas, to teismo mirties bausmę Linnei paskelbė tris savaites anksčiau, negu ta byla buvo pradėta nagrinėti!!!

Demonstracija Washingtone susidėjo iš dviejų dalių: Ekumeninių pamaldų prie JAV Aukščiausiojo teismo rūmų, ir politinio mitingo prie JAV Teisingumo

Ministerijos rūmų.

Pamaldose, kurias atidarė ortodoksų vyskupas, dalyvavo dar du ukrainiečiai kunigai, lietuvių kun. Kazimieras Pugevičius, ir estų kunigas. Publikos tarpe matėsi ir daugiau kunigų, jų tarpe ir lietuvių. Kunigai pasikeisdami skaitė liturgines maldas ar giedojo, padėdinti mažam choreliui.

Kiekvienas kunigas taipogi paskaitė ar atkalbėjo savo kūrybos maldas, krikščioniškoje dvasioje prašant tolerancijos, atleidimo, vilties ar meilės. Pabaigai visi sugiedojo God Bless America ir America the Beautiful.

Pamaldas filmavo trys Washingtono televizijos stotys. Taipogi atsilankė laikraščių reporteriai iš

VIRŠUJE: Protesto dėl esto Linno deportavimo į Sov. Sąjungą demonstracijos eiseną Washingtone Constitution Ave. Priekyje eina ukrainiečių ortodoksų vyskupas Basil Rodzianko. Šalia jo vėliavą neša clevelandietis Mindaugas Budrys.

New York Times, The Philadelphia Inquirer, Washington Times ir Long Island Newsday.

Susirinkusiųjų liūnoką nuotaką gerokai pakėlė Clevelando Plain Dealer laikraštis, kurį atsivežė vienas estas, į demonstraciją atskridęs sekmadienio rytą. Beveik trys didžiuliai puslapiai, pradedant pirmuoju, buvo užpildyti clevelandiečio Demjanjuko, Izraelio kalėjime tebelaukiančio teismo, simpatišku jo ir šeimos pergyvenimų aprašymu bei nuotraukomis. Prieš metus, joks laikraštis nebūtų drįsęs tokio pobūdžio straipsnio spausdinti. Atrodo, kad viešojo nuomonė keičiasi į gerą pusę, ir gal tas padės denaturalizacijos ir deportacijos įstatymus pakeisti.

Po pamaldų, vidudienio saulei gerokai šildant, spalvinga demonstrantų, su kunigais priekyje, pasipylė į plačias Washingtono gatves maždaug pusvalandį trukusiai eisenai į Teisingumo rūmus. Plėvesavo Amerikos, (Nukelta į II psl.)

Estė Mari Ann Rikken, koalicijos vicepirmininkė po pamaldų prie Aukščiausiojo Teismo rūmų, praveda giedojimą "God Bless America"... V. Stankaus nuotr.

Europos raketos

Kodėl jos nepaliestos Reikiavike?

Vytautas Meškauskas

Pirmas atsakymas į pasiūlytą klausimą, žinoma, galėtų būti toks, kad tai juk smulkmena milžiniško JAV ir Sovietijos atominio apsiginklavimo akivaizdoje. Kiek ilgiau pagalvojus prašosi kitoks atsakymas. Tiesa, gal dar per anksti apie tai rašyti, verčiau palaukti pačios konferencijos. Antra vertus gal ir verta rizikuoti spėliojimais, nes jie galėtų padėti suprasti, kas iš tikro atsitiko Reikiavike.

Kaip jau rašėme, Europoje šiuo metu labai pagei-

daujama amerikiečių-sovietų bet kokio susitarimo, neprivertiančio Europos politikos nuspręsti ką daryti: laikytis toliau amerikiečių atominio skėčio, įsitaisyti kokią europinį skėtį ar pasiskelbti neutraliais.

Juk dar neseniai sovietai reikalavo, kalbant apie vidutinės distancijos raketas, į sąskaitą įtraukti ir prancūzų su britų. Nors oficialiai nebuvo paskelbta, bet atrodo, kad sovietai apsisprendė jas laikinai užmiršti. Žinomas prancūzų komentatorius, LE MONDE

vedamųjų rašytojas Michael Tatu aiškina, kad tokia Maskvos laikysena palengvina JAV-Sovietijos susitarimą dėl savo vid. distancijos raketų. Tai lyg išduoda Maskvos pritarimą Londono ir Paryžiaus nusišaltymui aprūpinti geresnėmis atominėmis raketomis savo povandeninius laivus.

Jei iš tikro Reikiavike pavesta Ženevoje besiderantiems sutarti dėl sumažinimo tik amerikiečių ir sovietų vidutinės distancijos raketų, tai nenuramins europiečių, kaip oficialiai skelbiama, nes grįš 1979 metų situacija. Tada sovietai iš vienos pusės savo atominį apsiginklavimą susilygino su amerikiečiais, kas amerikiečiams neleisdžia sovietus atgrąžinti nuo jų spaudimo į tas pasaulio vietas, kurios tiesiogiai Amerikos neliečia. Kad iš to pasidaryta išvadų rodo anti-atominis sąjūdis pačioje Amerikoje ir kalbos apie gynybą tik konvencionaliniais ginklais, ką jau svarstėme paskutiniuose numeruose.

Iš kitos pusės — Europai nuo tada jau grėsė ir atominis ir konvencionalinių jėgų persvaros iš sovietų pusės pavojus. Atominis todėl, kad sovietai pradėjo statydinti SS-20 raketas, kurios grėsė tik Europai. Prieš tą naują pavojų buvo sutarta, kad amerikiečiai tokias pat savo raketas išrikiuos Europos teritorijoje.

Jei dabar Reikiavike buvo sutarta eiti prie tų raketų iš abiejų pusių sumažinimo, europiečiai gaus naują įrodymą, kad amerikiečiams lengviau susitarti dėl kitų kraštų reikalų negu

Iš kitos pusės

Jonas Šoliūnas vis dar negali atleisti DRAUGUI. Š. m. kovo 31 d. Illinois Cook County apygardos teisme užvestoje byloje jis skundžia DRAUGO leidėją — Lietuvos Katalikų Spaudos draugiją, prisidedantį (contributing) redaktorių Bronių Kviklį ir vyr. red. Praną Garšvą už tai, kad jam, Šoliūnui, 1984 m. rugpjūčio mėn. iškėlus bylą prieš šią draugiją už tarp kitko jo neteisėtą atleidimą iš DRAUGO redaktoriaus pareigų, po kiek laiko — 1985 m. liepos 2 d. ar panašiai — kaltinamasis Kviklys paskelbė Draugo 3 psl. vedamąjį pavadinimu 'Užmetami tinklai ir...' pasirašytą jo inicialais, teigiantį (alleging), kad ieškovas yra slapta sovietų agentas.

Kaltinamieji tą teigimą padarę, žinodami, kad jis bus išspausdintas Drauge, kuris yra plačiai pasklidęs. Straipsnis įžeidžias ieškovo gerą vardą ir reputaciją. Straipsnis buvęs paskelbtas, atsikeršijant už ieškovo iškeltą kitą bylą prieš tą pačią draugiją. Dėl to ieškovas prašo iš atsakovo priteisti 100,000 dol. už padarytus jam nuostolius ir vieną milijoną dolerių baudos (punitive damages) su nušimčiais ir teismo išlaidom.

Prie skundo pridėta straipsnio 'Užmetami tinklai ir IŠEIVIJAI SUNAIKINTI' foto kopija.

Jame paminėjus 'Gimtąjį Kraštą', pereinama prie veiklos sovietų agentų, kurių uždavinys yra sukelti lietuvių išeivių tarpe nesantaiką, kelti vaidus, nesutarimus, kurti paraleliškas organizacijas, paimti vieną kitą laikraštį į savo kontrolę. Didžiausios pastangos buvusios nukreiptos prieš Lietuvos Bendruomenę. Sustojama prie OSI veiklos, Šaulių Sąjungos ir pagaliau rašoma:

"Buvo mėginta prikibti ir prie 'Draugo'. Nors šis dienraštis visų tautybių ir rasių požiūriu yra pakankamai objektyvus, sudaryta teisme viena byla, apkaltinant laikraštį 'rasine diskriminacija'. Tai, žinoma, netiesa, bet nekaltai apkaltintasis turi gintis, o gynyba teismė Amerikoje brangiai kainuoja."

Toliau rašoma, kad bolševikų tikslai nebuvo pilnai pasiekti, kas rodo nemažą išeivijos atsparumą okupantui.

Iš kitos pusės žiūrint, galima džiaugtis ne tik parodytu atsparumu, bet ir tuo, kad kam nors primestas tikras ar tik įsivaizduotas talkininkavimas bolševikams vis dar laikomas tokiu elgesiu dėl kurio verta kreiptis net į teismą.

(vm)

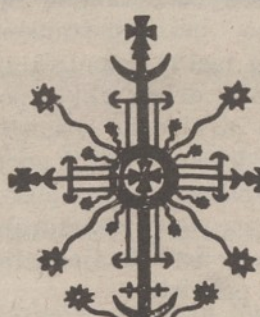
savo. Prie tos Tatu prielaidos verta dar prisiminti kaip lengvai dėl Europos padalinimo susitarė Stalinas su Roosveltu! Nėra abe-

jonės, kad Gorbačiovas bandys tuo pasinaudoti, kasdamas griovį tarp JAV ir jos sąjungininkų Europoje.

Puikiausius kailius
Chicagoje rasite pas vienintelį
lietuvių kailininką
Normaną Buršteina

185 N. WABASH AVE. CHICAGO, ILL. 60601
Tel. krautuvės (312) 263-5826; namų (312) 677-8489.

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
2533 West 71 St., Chicago, Ill.
1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.
Tel.: 476-2345
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Montrealio Lietuvių Studentų Sąjunga
kviečia visą jaunimą į XXIII

iemos Stovyklą

Nuo Gruodžio 27 iki Sausio 2

Base de Plein Air St. Jovite
St. Jovite, Quebec, Canada

Dėl daugiau informacijų:
Monika: 1-514-738-3998
Danis: 1-514-767-8779

M.L.S.S.
131 Balfour ave.
Town of Mount Royal, Que.
H3P 1L8

★ Reikia užsiregistruot prieš spalio 15, 1986 ★

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA (USPS 157580)

POSTMASTER: Send address changes to DIRVA,
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly
by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription
per year \$17.00. Single copy 35 cents.Prenumerata metams \$17.00, pusei metų \$9.00 • Atskiro nu-
merio kaina 35 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais
ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomone • Nespaus-
dinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Prašome paramos

Praeitą savaitę visiems
Dirvos skaitytojams išsiun-
tinėjome laiškus prašyda-
mi paramos.Per daugelį metų mūsų
išeivijos laikraščių prenu-
meratoriai apsiprato su tuo,
kad vieną kartą ar net daž-
niau metuose į juos krei-
piasi jų skaitomų laikraš-
čių leidėjai, prašydami spe-
cialia auka paremti pasto-
vių ar net mažėjančių paja-
mų suvedimą su nuolat di-
dėjančiomis išlaidomis. Tuo
užmoju ir Dirva kas rudenį
prašydavo vienkartinės
paramos, už kurią daliai rė-
mėjų atsilygindavo trauki-
mo būdu paskirstomomis
dovanomis. Nelaimėjusieji
perdaug nesigraudavo, nes
jie jautėsi pagal savo išga-
les parėmę laikraščio nor-
malų ėjimą, nekeliant pre-
numeratos kainos. O kiek-
vienas prenumeratos pakė-
limas neišvengiamai dau-
giau ar mažiau sumažina
prenumeratorių skaičių, nes
dalis prenumeratorių skai-
tosi su kiekvienu doleriu.Mes ir šiandien negalima
užmiršti tai, kaip nuošir-
džiai Dirvos rėmėjai pernai
sukaktuviniam komitetui
padėjo surinkti apskritą su-
mą Dirvos leidimui užtik-
rinti. Dėl to Dirvos leidėjai
rudeninės rinkliavos ir rė-
mėjams dovanų skirstymo
neskelbė.Mums rodos, kad šiandien
visi žino, jog tautybių laik-
raščio leidimas išeivijoje
pinginiu atžvilgiu yra nuo-
stolingas. Todėl iš praėju-
sių metų susidarę šokią to-
kią kapitalo atsargą, labai
nenorėtume ją per greit iš-
leisti, tad ir vėl grįžtame
prie įprastinės paramos do-
vanų paskirstymo.Kaip ir seniau, stengsi-
mės daliai laimingesnių rė-
mėjų burtų keliu padalinti
šias vertingas dovanas:• Moteriški kailiniai —
N. Buršteino kailių preky-
bininko Chicagoje, dovana;• Aukšinis laikrodis a. a.
Jono Vinciūno, mirusio 1986
m. Chicagoje, palikimas
Dirvos loterijai;• šimto dolerių US Sav-
ings bond — Midland Sav-ings and Loan Assn. Chi-
cagoje, dovana;• Dešimt litų įmontuota
rėmuose moneta — inž. Ka-
zimiero Pociaus dovana.• Vytis — skulptoriaus
Petro Vėbros dovana;• 20 lietuvių muzikos ka-
sečių, muz. J. Stankūno do-
vana;• 30 vertingų naujausių
knygų — Vilties leidyklos
leidinių.Dar kartą prašome visų
skaitytojų, užpildyti gauta
atkarpa ir su auka iki š. m.
gruodžio 1 d. grąžinti Dir-
vai.Visiems iš anksto dėko-
jame.Inž. Kazimieras Pocius
Vilties Draugijos
pirmininkasVytautas Gedgaudas
Dirvos redaktorius

Parama Dirvai

Atsiliepdami į mūsų pra-
šymą, savo auka Dirvą pa-
rėmė šie skaitytojai:A. Juodvalkis, Chicago ..30.00
Dr. B. Kasakaitienė,
Chicago50.00
A. Regis, Chicago25.00
J. Vainikis, Chicago15.00
E. Gibisas, Chicago 5.00
B. Gedvilienė, Willowick 5.00
H. Bagdonienė, Oak Lawn 30.00
J. Lekas, Chicago16.00
J. Saladžius, Chicago10.00
G. Natkevičienė,
Wliloughby10.00
Pr. Stankus, Hartford ..10.00
D. Mikoliūnienė, Cleve. 15.00

Susitikime su opozicijos vadu John Howard (antras iš kairės). Šalia jo kairėje Juras Kovalskis ir dešinėje Vytautas Patašius ir latvių atstovas.

Australijos ministeris pirmininkas pas pabaltiečius

Antanas Laukaitis

Rugsėjo 17 dieną Canber-
ros Lietuvių Klube buvo su-
šauktas Australijos Fede-
ralinės Baltų Tarybos posė-
dis, kuriame lietuvius at-
stovavo Krašto Tarybos pir-
mininkas prof. dr. A. Ka-
baila, Krašto valdybos įga-
liotinis V. Martišius, sosti-
nės LB apylinkės pirm. Pr.
Darius, Informacijos Biuro
įgaliotinis G. Kaminskas ir
Baltų Tarybos nariai L.
Cox, Vyt. Patašius ir K.
Stašionis. Buvo apsvasty-
ta praėjusių metų darbo
veikla, Baltų rezoliucijos
pravedimas Atstovų Rū-
muose, karo nusikaltėlių
paieškojimas Australijoje
ir kt.Po posėdžio ir pietų Bal-
tų Tarybos delegacija apsi-
lankė Parlamente, kur juos
priėmė min. pirm. pavaduo-
tojas L. Bowen, opozicijos
vadas J. Howard, National
Party vadas I. Sinclair, opo-
zicijos ministeris užsienioreikalams A. Peacock ir ki-
ti valdžios ir opozicijos par-
lamentarai.Po oficialių pasikalbėji-
mų vyko vakariinė Parla-
mento rūmuose, kur daly-
vavo 22 pabaltiečiai ir 22
parlamentarai. Reikšmin-
giausias šio vizito darbas,
tai buvo Baltų Rezoliucijos
projekto įnešimas į Atstovų
Rūmus, ką padarė valdžios
darbiečių senatorius R.
Klugman.Vakariinės metu parla-
mentarus ir senatorius svei-
kino Baltų Tarybos pirm.
estas J. Peedo, kai vyriaus-
ybės vardu kalbą pasakė
etninių reikalų ministeris
Ch. Hurford ir opozicijos —
A. Cadman, be to pabaltie-
čius sveikino ir kitų par-
tijų (Liberalų, Nepriklaus-
omų ir Demokratų) vado-
vai.Vakarienei įpusėjus, visi
dalyviai susilaukė staigme-
nos, kai į salę įėjo, tiesiai
iš Sydnėjaus grįžęs, minis-
teris pirmininkas R. Hawke,
kuris savo kalboje vėliau
labai gražiais žodžiais atsi-
liepė apie Pabaltiečius ir
pažadėjo savo paramą jų
darbuose. Vėliau jis priva-
čiai ilgokai kalbėjosi su pa-
skirais Pabaltiečių atsto-
vais, kai kiti turėjo gerą
progą plačiau apšviesti par-
lamentarus ir paskirus mi-
nisterius apie padėtį Pabal-
tijo kraštuose ir norą jiems
padėti.

SIDABRINĖ SUKAKTIS TALKAI

Neseniai Australijos lie-
tuvių kooperatinė kredito
draugija TALKA atšventė
savo įsikūrimo 25-tį. Ši
draugija buvo 1961 metais
įsteigta Melbourne ir jos
steigimo iniciatorius buvo
jau miręs Liudas Barkus.
Palyginant su Amerikos ir
Kanados panašiomis drau-
gijomis ar kitomis finansi-
nėmis institucijomis, tai
TALKA yra mažesnė, ta-
čiau mums ne taip gausiemsAustralijos lietuviams, jos
veikla ir darbas yra labai
reikšmingi. Šiuo metu ji tu-
ri 1063 savo narius Mel-
bourn, Adelaidės ir vėliau-
siai įsisteigusiams Sydnė-
jaus skyriuose. Svarbu yra
kad jos darbas yra priimti-
nas jau čia augusiam jau-
nimui ir jie gana gausiai į
šią draugiją jungiasi. Pa-
gal veikiančius vyriausybės
kredito draugijų nuostatus
TALKA iš savo padaryto
pelno 10 procentų gali pa-
skirti bendruomenės kultū-
riniams reikalams. Praeitų
metų pelnas buvo apie
116,000 dolerių ir iš jų mū-
sų bendruomenės propor-
cingai gavo, maždaug po
3000 dolerių, padalindamos
juos: Jaunimo Kongresui,
chorams, sportininkams,
skautams, tautiniams šo-
kiams, Vasario 16 gimnazi-
jai ir kt. Jau aštunti metai
kai TALKOS vadovybę su-
daro: pirm. Povilas Baltu-
tis, sekretorius Viva Alek-
na ir nariai Juozas Balba-
ta, Arnis Muciniekas ir Al-
girdas Šimkus. Reikalų ve-
dėjas yra Albertas Bladze-
vičius ir tarnautoja Kristi-
na Baltutytė. Adelaidėje
šiam skyriui vadovauja Vy-
tautas Neverauskas, Juo-
zas Lapšys ir Viktoras Bal-
tutis, kai Sydnėje yra
Mykolas Petronis, Mindau-
gas Šumskas ir Anskis
Reisgys.

ZIEMOS SPORTO ŠVENTĖ

Rugsėjo 13 dienos savait-
galyje Australijos lietuviai
žiemos sporto mylėtojai bu-
vo suvažiavę į Snieguotuo-
sius kalnus atšvesti savo
Australijos lietuvių 18-ją
žiemos Sporto šventę, ku-
rią šiais metais rengė Syd-
nėjaus sporto klubas KO-
VAS. Šventėje dalyvavo
apie 70 sportininkų ir sve-
čių ir buvo pravesta įvai-
rių rungčių slidinėjimo var-
žybos. Geriausiai iš jaunų
(Nukelta į 4 psl.)

REMKIME TAUTOS FONDA

nes tik nuo mūsų priklauso kiek esame pajėgūs
ginti ok. Lietuvos bylą laisvajame pasaulyje.Neužmirškime LIETUVOS LAISVĖS IŽDO
pagerbdami savo artimųjų atmintį ar tvarkydami
savo palikimų reikalus.Jūsų auka TAUTOS FONDUI paremia ELTA
biuletenių leidimą 6 kalbomis ir padeda skleisti
informaciją apie tikrą padėtį ok. Lietuvoje.Visos aukos atleidžiamos nuo federalinių
mokesčiųTAUTOS FONDAS
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION, INC.P. O. Box 21073
Woodhaven, N. Y. 11421

Australija...

(Atkelta iš 3 psl.)

jų iki 13 metų mergaičių pasirodė sydnėjiskė A. Bagdonavičiūtė ir canberiškė S. Mauragytė, kai iš berniukų pirmąsias vietas laimėjo mergaičių broliai D. Bagdonavičius ir N. Mauragis. Iki I metų laimėtojai R. Daukutė ir D. Mauragytė, kai berniukų kiti broliai A. Daukus ir D. Mauragis. Moterų grupėje laimėtojos buvo R. Daukutė, V. Bliokaitė ir O. Pilkienė, kai vyrų A. Vaitiekūnas, V. Bagdonavičius ir A. Daukus. Veteranų D. Kraucevičius ir V. Binkis.

Po visų varžybų gražiame Smiggins hotelyje įvyko vakarienė ir dovanų įteikimas, kur sveikinimo žodžius tarė ALFAS atstovė N. Grincevičiūtė-Wallis, KOVO žiemos vadovas V. Binkis, pasidžiaugdami, kad žiemos sportas yra taip populiarius jaunimo tarpe ir jo vis daugiau šventėse būna. Po dovanų įteikimo visi dalyviai ir svečiai draugiškai praleido šį sportinį vakarą.

LIETUVIS F. GOCENTAS — ČEMPIONAS

Rugsėjo 28-tą dieną pasibaigė, tur būt vienos iš sunkiausių pasaulyje automobilių lenktynių, tai 6500 kilometrų Sydnėjus-Darwinas. Šių lenktynių keliai, ypatingai šiaurės teritorijoje, einantieji per dykumas ir neapgyvendintas vietas, yra ne tik sunkūs, bet ir pavojingi, todėl nenuostabu, kad iš apie 100 pradėjusių važiuoti automobilių, daugiau kaip pusė kelionės tikslo nepasiekė. Šiose lenktynėse dalyvavo ir Lietuvos ekipa, susidedanti iš vilniečių: vairuotojo Stasio Brunzos, jau antrą kartą dalyvavusio Australijos automobilių lenktynėse ir Europoje laimėjusio kelias tarptautines varžybas, mechaniko Henriko Šilinio ir navigatoriaus Arvydo Girdausko. Šie lietuviai važio rusų gamybos automobiliu, kuris Vilniuje buvo perdirbtas į sportinį. Lietuviai, būdami Sydnėje, aplankė Lietuvių Klubą, susipažino su keliais sydnėjiskiais sporto darbuotojais ir, gaila, kad turėdami tiek mažai laisvo laiko čia, negalėjo daugiau pažinti lietuvių ir pačio Sydnėjaus, kuris jiems labai patiko.

Šias sunkias varžybas laimėjo jau antrą kartą iš eilės, Australijos škoto ir lietuvio kombinacija, tai vairuotojas Andrew Cowan ir navigatorius sostinės Canberros lietuvis Alfredas Gocentas. Jie yra laimėję jau eilę Australijos ir Europos paskirų svarbių automobilių rungtynių ir keliais metais numato dalyvauti "Pharoahs Rally" Parýzius-Dakaras lenktynėse.

Erškėtingas kelias į laisvę

1945-1946 METŲ LAIKOTARPIO EPIZODAS (9)

Kašubų seimos globoje

Pasibeldžiau į duris. Atidarė senyvo amžiaus vyras. Pasiprašiau lenkiškai užteiti pasišildyti. Įsileido. Viduje, be senelio, radau dar vidutinio amžiaus moterį su kokių keturių metų vaikelio, sėdinčius prie stalo ir valgančius sriubą. Jie ir man pasiūlė karštos bulvienės. Aš, žinoma, labai mielai jų pasiūlymą priėmiau, nes po pusantros dienos badavimo jau viduriai net pradėjo gurgėti.

Pradėjom kalbėtis. Pasiakiau esąs lenkas pabėgėlis, karo pasėkoje viską praradęs ir dabar ieškas darbo ir pastogės. Savo ruožtu jie pasipasakojo, kad esą ne lenkai, bet vietiniai kašubai (tai vakarinių slavų tautelė, apie 100,000, užsilikusi Vislos žemupyje). Prieš karą jie turėję mažą ūkėlį su viena karve ir pora arklių, bet per karą viską praradę - palikusi tik trobelė su prakiurisiu stogu, šuo ir pakankamai bulvių šeimai šiaip taip išsimaitinti. Jiems esą labai sunku verstis, nes 75 metų tėvas jau persenas ir liguistas fiziniam darbui, o duktė užimta namų ruošos darbu ir savo sūneliu. Jiems labai būtų reikalinga vyriška darbo jėga, bet jie neturi pinigų jai pasisamdyti. Čia pat jie užklausė, ar aš kartais nesutikčiau už pastogę ir maistą padėti jiems tvarkytis namų ruošos bei ūkio darbuose. Tas jų pasiūlymas man kaip iš dangaus! Aš jį tuoj pat priėmiau.

Davė man pastogę prieškambarėje. Mano darbas buvo parvežti vežimėliu malų iš miško, kas rytą jas skaldyti kūrenimui, šerti šunį bulvių lupynomis, valyti sniegą apie namus ir šiaip padėti namų ruošos darbuose.

Kadangi mano geradariai neturėjo pinigų papildomam maistui nusipirkti, maitinamės vien jų išsaugotomis bulvėmis: virtos iš ryto, užgeriant nesaldyta gilių kava,

Kalbėdami apie šias buvusias sunkias lenktynes, nuglėtojai pasakė, kad jie, kai ir visi kiti dalyviai, turėjo nemažai problemų kelionėje ir šių metų kelionės distancijos parinkimas buvo daug sunkesnis negu pernykštis, nors kuo kelias yra sunkesnis, tuo mums yra geriau ir daugiau galimybių laimėjimui.

Premijuoti buvo 10 pirmųjų laimėtojų, į kurių skaičių lietuviai iš Vilniaus nepateko. Laimėtojų automobilis buvo Pajero.

bulvių sriuba priešpiečiams ir vakarienei. Nė duonos šmotelio, nė cukraus, nė jokio riebalėlio! Aišku, kad prie tokios bulvių dietos dirbant fizinį darbą nuolatos jaučiau alkį. Kad papildyti tą skurdžią dietą bent vitaminais, pusę šuniui skirtų bulvių lupynų pats slapčia suvalgydavau. Gaila buvo skriaudžiant tą vargšą, baisiai išdžiūvusį šunelį, bet kada iškyla lemiamas išsilikymo klausimas, tenka žmogui daryti egoistinį sprendimą.

Taip laimingai suradus prieglobstį šioje malonioje kašubų šeimoje, tolimesnis mano planas buvo toks: palaikant ryšį su Švedijos konsulatu Gdynėje, laukti atsakymo iš Stockholmo mano vizos reikalu. Mano laikiną gyvenvietę - Kack Wielki - buvo vos 8-10 km. nuo Gdynės, tad kiekvieną savaitę pėsčiomis vaikščiodavau į ten, tikėdamasis rasti konsulate gerų naujienų iš Švedijos. Kiekvienas toks pasiūlymas buvo surištas su pavojumi būti pakeliui sustabdytam lenkų milicijos, dokumentų patikrinimui. Laimei, susidūrimo su milicija teko išvengti.

Po kokios savaitės - pastebėjęs, kad mano šeimininkai labai nemėgsta lenkų, laikydami juos savo tautos engikais, ir kad jais galima pasitikėti - papasakojau jiems, kad turiu giminių Švedijoje ir darau žygį į tenai išvykti. Dėl to ir vaikštau taip dažnai į Gdynią.

Atėjo jau ir 1945 m. Kalėdos. Kūčių dieną, per dukters tarpininkavimą, pasisekė gauti vienos dienos darbą Sopote - skaldyti malkas vieno lenkų pareigūno viloje. Mat norėjosi užsidirbti kiek pinigų, kad bent duonos nusipirkti Kalėdoms mano geradariams.

Ankstyvą kūčių dienos rytą, dar tamsoj, prieš eidamas į darbą suspėjau nueiti į gretimą mišką ir, vogčiom nusikirtus gražią eglutę, parnešti ją namo. Taigi, nors kentėjome labai skurdų gyvenimą, bet tradicinės Kalėdų eglutės, atnešančios žmonėms džiaugsmą, viltį ir paguodą, nepamiršome. Ji buvo iškilniai pastatyta gričios viduryje ir, nors be papuošalų ir žvakučių, suteikė kambariui šventišką Kalėdų atmosferą. Gyvai man prisiminė vos prieš metus Stuthofo koncentracijos stovykloje praleistos Kalėdos, kada esesininkai kūčių vakarą sto vyklos aikštėje kaliniams buvo pastatę gražiai spalvotomis žvakutėmis papuoštą

eglutę, bet tik pasityčiojimai, -- čia pat 'dekoracijai', iš abiejų eglutės pusių, pakardami po vieną kalinį. Koks kontrastas!

Pastatęs eglutę nuskubėjau į darbą. Paašikėjo, kad darbą man parūpino ano komunistų partijos šulo tarnaitė, mano šeimininko dukters draugė. Už visos dienos darbą, pjaustant ir skaldant malkas, gavau didelį dubenį žirnių sriubos priešpiečiams ir tik tiek zlotų, kad vos pakako nusipirkti kepalą duonos ir porą saldainiukų vaikučiui.

Jau visai sutemus klampojau per sniegą su savo įsigytu 'turtu' namo. Einant per mišką truputį bauginausi, kad neužpultų lenkų antisovietiniai partizanai, veikiantys tuo metu pajūrio miškuose, ir neatimtų mano duonos.

Namie radau visą šeimą susirinkusią prie eglutės. Padėjau po ją savo dovanas. Pagal katalikų tradiciją sugiedojome lenkišką Kalėdų giesmę ir sėdome prie kūčių stalo. Kūčių patiekalas - bulvių sriuba su riekute duonos. Tai ir viskas. Vaikutis labai džiaugėsi saldainiukais.

Atėjo jau ir 1946 m. sausio mėnuo, o iš Švedijos dar vis jokių naujienų. Rimtai susirūpinau. Juk gyvenant man šioje nelegalioje padėtyje svetimame krašte, kiekviena diena galėjo atnešti pavojų būti kieno nors pastebėtam ir praneštam lenkų milicijai. Mano laimei, pokario meto betvarkė ir maišatis, su daugybe pabėgėlių iš įvairių krašto kampų, padėjo man likti nepastebėtam ir to pavojaus išvengti.

Pagaliau, sausio 21 d., atėjo iš Stockholmo, mano šeimininkų adresu, Broniaus Purvėno telegrama lenkų kalboj:

'Vladas išsiuntė paketą į Gdynią. Formalumai sutvarkyti. Susižinok su Gdynia. Bronius.'

Sis Žilinsko pranešimas mane puikiai nuteikė. Tai reiškė, kad reikalai mano vizos klausimu jau juda ir kad siuntinys (gal su pinigais!) yra jau pakeliui. Aš tuoj pranešiau savo šeimininkams, kad mano giminės iškviestė mane į Švediją ir kad greitai laiku žadu į ten išvykti.

Sekantį rytą nuskubėjau į Gdynę, tikėdamasis konsulate rasti tikslesnių žinių dėl vizos ir gal net tą mano labai laukiamą paketą. Parodžiau sekretoriui telegramą. Jis atsakė, kad dar jokių žinių iš Švedijos užsienio reikalų ministerijos mano vizos reikalu konsulas nėra gavęs ir kad joks paketas nėra atėjęs. Tai ir vėl nusivylimas!

Tik vėliau, jau grįžus man Švedijon, paašikėjo, kad Žilinskas, per savo diplomatinis kontaktus su švedais, iš tikrųjų buvo pasiuntęs man laišką su pinigais į Švedijos konsulatą Gdynėje, bet dėl nežinomų priežasčių jis manęs nepasiekė ir grįžo atgal į Stockholmą.

Po minėtos telegramos jau kiekvieną dieną ėjau į Gdynę, kol pagaliau, sausio 24 d., atvykęs į konsulatą gavau tą taip ilgai lauktą linksmą žinią, kad yra atėjęs atsakymas iš Stockholmo, su leidimu išduoti man įvažiavimo į Švediją vizą. Bet čia iškilo klausimas, ant kokio asmens liudijimo man tą vizą dėti? Nė paso, nė jokio kito dokumento, liudijančio tikrąją mano pavardę, neturėjau. Sekretorius patarė palaukti kol ateisias iš Stockholmo mano švedišką svetimšalio pasas. Be to, mudu abu priėjome išvados, kad vien vizos gavimas neišspręs mano pagrindinės problemos, kaip išvykti iš Lenkijos. Legaliai man išvykti buvo neįmanoma, kadangi tuo atveju būtų prašyti lenkų įstaigų ir, greičiausiai, milicijos išvažiavimo leidimo, o tada atsiskleistų nelegalus mano gyvenimas Lenkijoje, pradedant pabėgimu iš sovietų armijos ir baigiant prieglauda kašubų šeimoje. Kokios būtų to viso pasėkos -- man buvo aišku. Atpuolus šiai galimybei, liko ir vėl tik slapstas, nelegalus kelias išvykti. Sekretoriaus pareiškimu, konsulas nieku negalėsias man padėti - aš pats turįs susirasti proga iš Lenkijos išsprukti.

Mudviem besikalbant, bu-dintis tarnautojas atnešė sekretoriui priešpiečius. Stebint tuos jau pusantros metų neregėtus skanėstus - kumpį, dešrą, sūrį, sviestą - man net akys išvirto ir seilės beveik pradėjo varvėti iš burnos. Tikėjausi, kad jis pasiūlys bent kokią sviestainėlį iš savo porcijos likučių. Deja, tas mano troškimas neišsipildė. Tačiau atsisveikindamas jis vis tik pasiūlė man pokelį gabalinio cukraus. Aš su džiaugsmu jo pasiūlymą priėmiau. Juk du svarai cukraus tai tikras turtas man ir mano globėjams!

Tiesiai bėgte bėgau su tuo savo turtu namo. Įsivaizdavau, kiek džiaugsmo suteiks visai šeimai šios mano lauktuves!

Parėjęs namo pirmiausia pavaišinau cukrum vaikutį. Vargšas net nežinojo kas tai yra ... Po to visi išgėrė kavos su cukrum(!), atšvėdami geras naujienas iš Švedijos.

(Bus daugiau)

• PERKANT IR PARODANT NAMUS prašome kreiptis į ČIPKUS REALTY, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

KŪRYBA IR MOKSLAS

Eglės - šviesiam garbios moters prisiminimui

Iš pasikalbėjimų su dr. Vanda Sruogiene

Tik vienas šimtmetis mus skiria nuo Aušros pasirodymo ir nuo mūsų pirmųjų žingsnių kovoje už tautinį atgimimą, o tačiau jau daug kas apmiršta, daug svarbių ano metų įvykių neryškūs mūsų atmintyse, daug užmiršta ano meto žmonių, nors jie buvo reikšmingi savo darbais ir verti mūsų prisiminimo.

Tarp tokių apmirštų žmonių yra ir Liudvika Malinauskaitė Šliūpienė, mūsų literatūros istorijoje geriau žinoma Eglės slapyvardžiu. Ji viena iš dviejų Aušros moterų bendradarbių, pirmoji mūsų poetė, gal būt, netgi mūsų teatro pradininkė, žurnalistė, visuomenininkė, į tautinį darbą įsitraukusi jaunystėje ir nuo jo neatitolusi visą gyvenimą.

Gimė 1864.2.14 Ručėnų dvare prie Vaškų, Biržų apskrityje, Anupro ir Karolinos Kariniauskaitės Malinauskų šeimoje. Tėvai buvo bajorai, bet iš tų negausių mūsų bajorų ir dvarininkų, kurie dar nebuvo nutraukę ryšių su lietuvybe. Namie jau kalbėjo lenkiškai, bet visi šeimoje mokėjo ir lietuviškai. Tuo būdu ir Liudvikai kalba nebuvo joks barjeras bendrauti su kaimo žmonėmis ir iš arti pažinti tikrąjį jų gyvenimą.

1874 m. mirė motina, o po ketverių metų ir tėvas. Vaikai ir turtas buvo pavesti keturiems globėjams, parinktiems iš giminių. Dvaras buvo išnuomotas, vaikams pasamdyta 'motinė', Ukrainos lenkė. Liudvika tik spėjusi pradėti lankyti mokyklą Biržuose, turėjo grįžti į namus ir, kaip vyriausia šeimoje, padėti rūpintis mažesniaisiais. Nuo tų pareigų ji nebuvo laisva ir vėliau, kai visi vaikai buvo perkelti į Mintaujos mokyklą. Labai abejojama, ar Liudvikai teko nors kiek pasimokyti Mintaujos gimnazijoje. Greičiausiai ji liko savamoksle, rašto daugiau pramokusi iš knygų namie, negu mokyklose.

Kada ir kur Eglė susidomėjo tautiniu atgimimu, nėra išlikusių žinių. Alena Devenienė-Grigaitienė mano, kad tai galėję atsitikti Vileišių namuose Medinių kaime, netoli Ručėnių, dr. Antano Vileišio žmonos Emilijos Jasmantaitės, tada jau žymios tautinio atgimimo veikėjos, įtakoje. Bet tai turėjo būti ankstyvoje jaunystėje, nes anksčiau, negu susipažino su

J. Šliūpu, ji jau bendravo su lietuviais ir priklausė slap tam Mintaujos lietuvių būreliui.

Aušroje ji viena dažnesnių bendradarbių. Rašė eilėraščius, straipsnius ir straipsnelius, pasirašydama Aglės, Eglės, Šarkos ir kt. slapyvardžiais. Nebuvo tai ypatingai vertingi dalykai, bet tai buvo mūsų rašto pradžia, ir maža pasitaikydavo geresnių. Poezijoje - meilė savo kraštui, jo grožis, meilės motyvai. Jauna bajoraitė buvo stiprioje Mickevičiaus, Syrokomlės, Kraševskio, Narbuto ir kitų ano meto romantiškų įtakoje, bet kaimą ir jo gyvenimą ji matė jau kitomis akimis. 1884 m. pavasarį kartu su J. Šliūpu parašė 'Abecėla ...', knygelę mokytis rašto, išleistą 1886 metais. Galimas daiktas, kaip spėjama iš laiškų J. Šliūpiui, tuo metu parašyta ir 3 veiksmų komedija 'Netikėtai', kas būtų pats pirmasis veiksmas mūsų teatro literatūroje.

1884 m. pavasarį ji susižiedavo su J. Šliūpu, Aušros redaktorium, pabėgusiu nuo vokiečių ir persekiojamu rusų, slapta stabtelėjusiu Mintaujoje. Giminės ir globėjai pasipriešino tokioms nebajoriškomis vestuvėms. Užsispyrė ir mergaitė, bet, kaip nepilnametė, buvo priversta išlaukti, kol jai sukaks 21 m. amžiaus. J. Šliūpas, negalėdamas ilgiau slapstyti nuo rusų (už jo išdavimą buvo paskirta 2,000; kitomis žiniomis - 20,000 rublių, ir jo pėdsakai jau buvo aptikti Mintaujoje), slapta išvyko per Vokietiją į Ameriką, o Liudvika dar pusantrų metų liko Lietuvoje.

1885 m. vasarą Liudvika Malinauskaitė paliko Lietuvą ir išvyko pas sužadėtinį į Ameriką. New Yorką pasiekė tik rugsėjo mėnesį. Po kelių dienų vokiečių kapūcinų bažnyčioje ji susituokė su J. Šliūpu ir pradėjo gyvenimą, kokio tikriausia nė neįsivaizdavo Lietuvoje.

Amerikoje J. Šliūpas dar nebuvo spėjęs įsikurti. Be kalbos, be amato jis vertėsi prastai apmokamais darbais iš kurių ne kažin ką ir buvo galima sutaupyti. Jis jau buvo išitraukęs į visuomeninę veiklą ir leido laikraštį, ir to menko uždarbio dalis dažnai eidavo laikraščio sąskaitų mokėjimui. Nebuvo iš ko gyventi, nebuvo ką valgyti, dažnai pasitenkindavo vienu bananu, pasidaliję pusiau. Turėjo menką butelį ant pir-

mųjų lubų, kuriame buvo ir redakcija, ir administracija, ir spaustuvėlė. Keli rakan-dai, ir tie prasti. Duktė Aldona savo atsiminimuose mini, kad, jai gimus, tėvas ištuštinęs kažkurį spaustuvėlės stalčių ir tai buvęs pirmasis jos lopšys.

Ji gavo darbą siuvykloje, siuvo kaklaraiščius, bet ir tuo menku kelių dolerių savaitiniu uždarbiu dažnai dalydavosi su laikraščiu. Ji virė, skalbė, palaikė švarą namuose. Šliūpų namai buvo virtę lyg ir emigrantų centru. Nė tik prie stalo nuolat būdavo svetimų, dar neįsikūrusių žmonių, bet reikėjo ir juos pamokyti skaityti, rašyti, aritmetikos, reikėjo ir pačiai susirasti laiko psimokyti anglų kalbos.

Jaunoji Šliūpienė nieku nesiskundė, net ir silpstant sveikatai, kantriai kentė skurdą ir visus sunkumus, visur ir visada būdama šalia vyro, kur tik jis buvo reikalingas jos talkos ir pagalbos. Bet gyvenimas sunkėjo. Gimė duktė Aldona, gimė sūnus Kęstutis, šeimos reikavimai buvo didesni, o skurdui galo nematyti. Nematydama kitos išeities, ji pradėjo įkalbinėti vyrą bent laikinai atidėti visus visuomeninius darbus, baigti studijas, susitvarkyti materialias sąlygas ir tik po to vėl grįžti prie atidėtų darbų.

Medicinos studijas J. Šliūpas pradėjo 1887 m. Marylando Universitete ir jas baigė 1891 m., išgydamas gydytojo teises ir medicinos daktaro laipsnį. Nors pradžioje gydytojo praktika buvo nedidelė, bet Šliūpų gyvenimas tuojau pagerėjo. Atsirado erdvesnis butas, vėliau ir nuosavi namai, mažėjo materialiniai rūpesčiai, ateitis neatrodė tokia juoda ir beviltiška.

Dr. J. Šliūpas susirasdavo daugiau ir daugiau laiko visuomeniniams darbams. Jis vėl aktingas spaudoje, vėl kūrė naujas ir gaivino įkurtąsias organizacijas, kovojo su lenkais ir lenkintojais, polemizavo su kunigais ir t.t. ir t.t. Šliūpų namai - ar tai Baltimorėje, Shenandoah, Scrantone ar kitur - visur lietuvių namai. Čia nuolat daug svetimų žmonių, aptariami ir planuojami įvairiausi veiklos reikalai, per juos pereina daug naujų emigrantų, ypač reikalingų pagalbos ir patarimų, pereina ir daug svečių iš Lietuvos, atvyks-

Istorikė dr. Vanda Sruogienė

tančių į Ameriką parinkti lėšų įvairiems projektams ir sumanymams.

Liudvika Šliūpienė buvo poetė, bet, sąlygu verčiama, ji krypto į kitas sritis, kol pagaliau kaip poetė visai pritrilo, daugiau ir daugiau pradėjusi reikštis publicistikoje. Ji rašė visais anuo metu aktualiais klausimais, ragindama tautiečius šviestis ir mokyti, gerbti darbą, rūpintis tautiniais reikalais, būti naudingais visuomenėje. Ją domino teatras, jai nesvetimi pedagoginiai klausimai, ne paskutinėje vietoje ir beletristika. Ji pirmoji lietuvių feministė, jau Aušroje pradėjusi rūpintis moterų reikalais, raginusi tėvus leisti į mokslą ne tik vyrus, bet ir mergaites, būsimąsias moteris lietuvių inteligentų šeimose. Ji nevengė anuo metu ir pačių aštriausių klausimų, nuolatos talkindama vyrui jo nenuilstamoje kovoje su lenkais ir lenkintojais, rašydama ne tik laikraščiuose, bet daugeliu atveju (Lietuvos krikšto ir Žalgirio kovos 500 m. minėjimuose ir kt. progomis) ir gyvu žodžiu keldama skriaudas, kurias Lietuva patyrė iš lenkų ir jų apaštalavimo. Jos raštai, kurių gausu Unijoje, Lietuviškame Balse, Vienybėje Lietuvninkų ir kt. laikraščiuose, tebelaukia mūsų spaudos istorikų dėmesio ir studijų.

Pirmojo pasaulinio karo pabaiga, nepalankiai susiklosčius caristinei Rusijai, kaip Lietuvoje, taip ir Amerikoje sustiprino viltis atgauti kraštui nepriklausomybę. Šliūpai jautė, kad Lietuvoje jie reikalingesni negu Ame-

rikoje, ir jaudindamiesi sekė įvykius apsisprendę, kai tik atsiras galimumų, nedelsiant grįžti į Lietuvą ir ten įsijungti į krašto atstatymo darbus.

Pirmieji į kelionę pakilo dr. J. Šliūpas ir duktė Aldona Šliūpaitė. Negalėdami į Lietuvą vykti per Europą, iškeliavo per Japoniją ir Sibirą, pačiu ilgiausiu ir tuo pačiu sunkiausiu keliu. Su pirmaisiais lietuviais jie susitiko Petrapilyje ir Voroneže, didžiausiuose anuo metu lietuvių centruose Rusijoje, o paskui ir kitose vietose.

Voroneže jiedu rado ir Hy patia Šliūpaitę Yčienę, dukterį ir seserį, Martyno Yčo žmoną. Abi moters liko Voroneže ir dirbo tarp lietuvių, o dr. J. Šliūpas, išitraukęs į nepriklausomybės atstatymo darbą, ištisus dvejus metus praleido kelionėse (Voronežas, Petrapilis, Stockholmas, Paryžius, New Yorkas, Londonas), skubėdamas visur, kur tik buvo reikalingas. 1920 m. į Lietuvą grįžo Liudvika Šliūpienė su sūnum Kęstutiu ir visi Šliūpai įsikūrė Kaune.

Bet Liudvika jau nebuvo ta pati veiklioji Eglė. Sunkus gyvenimas ir iškentėtas skurdas anksti pakirto jos silpną sveikatą, ji ilgai sirgo, liego ir pagaliau 1928 m. amžinai užmerkė akis.

Mirė ir palaidota Kaune. Bet ir su mirtimi Eglė dar nenuėjo užmarštin. Liko jos darbai, kaip šviesus pavyzdys, liko puiki lietuviška šeima, iki šiol tebesaugojanti savo motinos ir senelės prisiminimą. Dr. Aldona Šliūpaitė apie 14 metų praleido Rusijoje ir Lietuvoje, dirbdama Raudonajame Kryžiu. (Nukelta į 6 psl.)

Nesulaukė tėvynės aušros

Jaunimo auklėtojas Juozas Jankaitis baigė žemišką kelionę

J. Varčius

1986 m. rugsėjo 22 d. Toronte mirė mokytojas, agronomas ir visuomenininkas Juozas Jankaitis. Jo gimtinė — Lietuvos gražioji Dzūkija, prie žuvinto ežero, Bambininkų km., Simno valsč., Alytaus apskr. Juozas gimė 1908 m. birželio 11 d. ūkininko šeimoje, kurie augino du sūnus ir keturias dukras. Jo tėvas buvo šviesus žmogus; caro laikais platino slaptą lietuvišką spaudą ir kaip "daraktorius" mokė kaimo vaikus lietuviškai skaityti ir rašyti.

A. a. J. Jankaitis baigęs pradžios mokyklą, 1921-1924 m. mokėsi Marijampolės Rygiškio Jono gimnazijoje. 1924 m. rudenį įstojo į Marijampolės mokytojų seminariją, kurią baigęs 1928 m., velionis su didele meile ir entuziazmu įsijungė į lietuvių jaunimo švietimo darbą. Pirmuosius žingsnius pradėjo Sėdžiaus pradžios mokykloje, kurioje mokė ir buvo jos vedėju 5 metus. Vėliau dirbo Kukoraičių (Klaipėdos krašte), Krakių, Kėdainių pradžios mokyklose. Paskutinė pradžios mokyklą buvo Dotnuvoj, arti žemės akademijos pastatų, kurioje 1938-1943 jis mokytojavo ir buvo jos vedėju. Jis mokė vaikus ne tik lietuviškai rašyti ir skaityti, geografijos ir istorijos pamokose žadino meilę savo gimtajam kraštui, bet ir rūpinosi jaunimo organizavimu. Jis steigė

EGLĖ...

(Atkelta iš 5 psl.)

je ir visur, kur buvo reikalinga. Sūnus Kęstutis, pradžioje dirbęs užsienio reikalų ministerijoje, perėjo į profesūrą ir dirbo Vytauto Didžiojo universitete. Po vyro Martyno Yčo mirties, dukrė Hypatia Šliūpaitė grįžo į Ameriką, čia vėl ištekojo — už adv. Žiūrio — ir, tėvų pavyzdžiu, taip pat sukūrė gražią šeimą, iki šiol tebesauginančią motinos ir senelės prisiminimą. Hypatia Yčaitė Petkienė ypatingai tuo rūpinasi.

V.C.

PASTABA: Plačiau apie Eglę žiūr. V. Daugirdaitės-Sruogienės 'Aušros gadinės dukra Eglė - Liudvika Malinauskaitė Šliūpienė' (Lietuvių Tautos Praeitis VIII 2 (30), Lietuvių Istorijos D-jos leidinys, Chicago, IL 1985 m.). Atsiminimų apie garbinimą aušrininkę išleidimu ypač rūpinosi p. Alena Devenienė-Grigaitienė, dr. Aldonos Šliūpaitės, paskyrusios tam tikslui pinigų sumą, testamentu vykdytoja.

šaulių kuopas, jaunaliuvių skyrius, skautų draugoves, skatindamas jaunimą veikti ir aukotis dėl Lietuvos laisvės ir gerovės.

Velionis, dirbdamas pradžios mokykloje ir tautinėse organizacijose, įstojo į Dotnuvos žemės ūkio akademiją, kurią sėkmingai baigė, gavęs agronomo diplomą. Studijuodamas įsijungė į studentų organizacinę veiklą ir buvo išrinktas "Jaunosios Lietuvos" korporacijos pirmininku.

Už jaunimo tautinį auklėjimą mokyklose ir veiklą organizacijose, sovietų komunistų valdžios įsakymu buvo areštuotas 1940 m. rudenį ir kalinamas Ukmergėje. Daug kančių patyrė sovietiniame kalėjime, nes velionis buvo enkavedistų kankinamas fiziškai ir prievartaujamas psichiškai už žadamą laisvę šnipinėti akademijoje: sekti savo profesorius, studentus, draugus ir pranešinėti apie jų veiklą. Nei enkavedistų pažadai, nei kameros cementinės grindys, nei fiziškai bei moraliskai išvargęs kūnas, velionio tvirtos valios nepalaužė ir jis išliko ištikimas savo tautos idealams. Tik 1941 m. birželio mėn. prasiėjęs sovietų-vokiečių karui, velioniui laimingai pavyko pabėgti iš kalėjimo ir išsilaisvinti.

Vokiečių okupacijos laikais, baigęs akademiją, neieškojo pelningo darbo kaip agronomas savo specialybėje, bet vėl įsijungė į lietuvių jaunimo švietimą ir auklėjimą. Buvo pavyzdingu mokyklos vedėju, kurioje dirbo iki išvykimo 1944 m. į Vokietiją, pasirinkęs tremtinio gyvenimą, negu kančias enkavedistų kalėjimuose.

Pasibaigus karui, a. a. J. Jankaitis apsigyveno V. Vokietijoje. 1945-48 m. mokytojavo Memmingeno stovyklos lietuvių gimnazijoje. Čia jo gyvenimas pasikeitė, nes susipažino su sumania, energinga ir jaunyste žydinčia lietuvaite Aldona Gauryliūte, su kuria 1949 m. sukūrė laimingą šeimą. 1951 m. jie abu pastoviai apsigyveno Toronte.

Velionis iš pašaukimo buvo jaunimo auklėtojas ir mokytojas. Tik atvykęs į Montrealį pradėjo dirbti šeštadieninėje mokykloje. Ryškiausius pėdsakus jis paliko Maironio lituanistinėje mokykloje, Toronte. Čia jis buvo vedėju keletą metų ir vėliau, atsiskęs vedėjo administracijos darbu, visą savo sumanumą ir prityrimą paskyrė 9 ir 10 skyrių mokinių auklėjimui bei mokymui. Iš viso išeivijos lituanistinėse mokyklo-

se dirbo 20 metų. Keletas jo buvusių mokinių šiuo metu yra pavyzdingi Maironio mokyklos mokytojai, kurie su gilia pagarba prisimena savo buvusį auklėtoją a. a. J. Jankaitį.

Velionis buvo draugiškas, malonus, judrus, karštas savo įsitikinimų gynėjas, aukštos inteligencijos visuomenininkas, kuris nesiėmė darbu lituanistinėse mokyklose, bet aktyviai dalyvavo išeivijos visuomeninėje bei kultūrinėje veikloje. Jis buvo aktyvus Toronto Tautinės sąjungos narys, VI. Pūtvio šaulių kuopos vienas iš pirmųjų organizatorių ir keletą metų jos pirmininku. Už šaulišką veiklą apdovanotas šaulių žvaigždės ordinu. Jis aktyviai reikėsi Bendruomenės veikloje, nuolat rūpinosi lietuvių namų gerove, dalyvavo jų organizavime ir valdomuose organuose. Rėmė lietuvišką spaudą prenumeratomis ir aukomis. Ypač jis rūpinosi "Dirva", kurią daug metų prenumeravo ir buvo "Dirvos" rėmėju Toronto būrelio veiklus narys. Velionio atminimui "Dirvai" paremti buvo renkamos aukos.

Velionis buvo akcijos žmogus, kuris veikė ir daug dirbo išeivijoje, kad paruoštų jauną lietuviybę išlaikymo tęstinumui ir skatino neprarasti vilties Lietuvos prisikėlimo aušrai bei jos laisve. Tačiau a. a. Juozas šios auksinės aušros nesulaukė, nes pavargusi širdis užmerkė jo akis amžinam poilsiui.

A. a. Jankaitis buvo pašarvotas Turner-Porter laidojimo namuose rugsėjo 23-24 d. d., kuris buvo pagerbtas gausiu tautiečių atsilankymu. Rugsėjo 24 d. vakarą, po kun. J. Staškaus turiningų religinių skaitinių, su velioniu atsisveikino: KLB Toronto apyl. valdybos pirm. A. Vaičiūnas, Agronomų ir Jaunosios Lietuvos organizacijų vardu agr. J. Paršeliūnas, Maironio mokyklos — J. Andriulis, Lietuvių namų pirm. V. Dauginis, VI. Pūtvio šaulių

A. A. Juozas Jankaitis (1908. VI. II. — 1986. IX. 22)

kuopos pirm. V. Bačėnas.

Rugsėjo 25 d. 10 val. r. velionis buvo atvežtas į Prisikėlimo parapijos šventovę, kur kun. J. Staškus atnašavo gedulingas Mišias ir pasakė atitinkamą pamokslą. Pamaldų metu giedojo sol. S. Žiemelytė ir vargonais grojo muz. J. Govėdas. Po pamaldų, iš šventovės palydėtas šeimos narių, draugų ir skaitlingo būrio tautiečių, buvo išvežtas į krematoriumą, kurio peleinai palaidoti šv. Jono lietuvių kapinėse.

A. a. J. Jankaitis, išvykęs į amžiną poilsį, paliko didelį liūdėsį savo žmoną Aldoną, sūnų Giedrį, dukrą Ramintą su vyru, vaikais Petriką ir Tomą bei seserėčią Birutę. Jiems širdinga visų tautiečių užuojauta, netekus mokytojo, auklėtojo ir pavyzdingo tėvo.

A. A. JUOZO JANKAIČIO ATMINIMUI DIRVAI AUKOJO

30 dol. A. J. Paršeliūnai,
Po 25 dol. L. V. Matulevičiai, K. Budrevičius,

Po 20 dol. A. Kuolas, VI. Skirgaila, V. Dauginis, T. VI. Bačėnai, A. B. M. Abromaičiai,

Po 10 dol. V. Sendžikas, A. Jucys.

Viso 200 dol. kanadiškais doleriais.

Šią sumą Dirvai persiuntė Dirvos rėmėjų Toronto būrelis (įzd. V. Matulevičius). Ačiū.

LIETUVIŲ KATALIKŲ RELIGINĖS ŠALPOS JUBILIEJAUS ISKILMĖS

Jau pusė vietų užsakyta Waldorf-Astoria viešbutyje Manhattane Lietuvių Katalikų religinės šalpos pokyliui, kuris įvyks po iškilmingų mišių šv. Patriko katedroje, šeštadienį, spalio 25. Mišios prasidės 5:30 val. vak., kokteiliai 7 val. vak., o banketas 8 val. vak.

Viešbutyje bus pagerbtas didelis Lietuvos kenčiančios kovojančios Bažnyčios bičiulis, Chicagos arkivyskupas, kardinolas Joseph Bernardin.

Taip pat bus pagerbti Apaštališkasis protonotaras, prelatas Jonas Balkūnas, ilgas metus Religinės šalpos reikalų vedėjas buvęs, kun. S. Raila, bei kiti Religinės šalpos pionieriai. Bus pagerbtas taip pat Religinės šalpos naujai išrinktas pirmininkas vysk. P. Baltakis, OFM.

Pavieni bilietai į renginį — \$120, o stalas 10-čiai asmenų — \$1000.

"Dirvos" rėmėjui

A. A.

JUOZUI JANKAIČIUI

mirus, jo žmonai ALDONAI, dukrai RAMINTAI su šeima, sūnui GIEDRIUI ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia.

"Dirvos" rėmėjų
Toronto būrelis

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

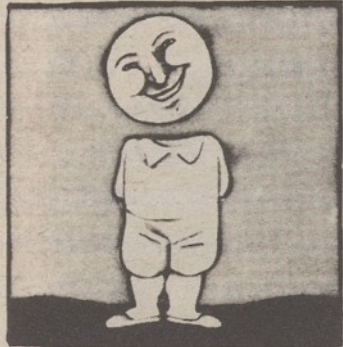
Rudens nuotakai praskaidrinti

Kartais vienas kitas skaitytojas gal ir pagrįstai mums papriekaištauja, kad rašome ir kalbame per daug nihilistiškai: neryškiname mūsų debesuoto gyvenimo pragiedrulių, kritikuojuame tokias ydas, kurias aukštesnių siekimų labai reikėtų nutylėti, slopiname kovos ir aukos dvasią ir temdome šviesios ateities horizontą. Taigi bent artėjančio rudens nuotakai praskaidrinti šį kartą norėčiau žvilgtelti ir į tai, kas nedvejotinai žadina mūsų optimizmą.

Ir tikrai, atviromis akimis žiūrint, nė viskas šiandien yra jau taip bloga, kaip iš seno įpratimo pridedu. Remiantis konkrečiais duomenimis, vis dėlto net ir baisiose dabartinių mūsų kentėjimų sąlygose neužslepiamai regime nepalaužiamą lietuvių ištvermę, veržlumą, pasitikėjimą savimi ir sveiką natūralų protą.

Pavyzdžiui, Rudaminoje buvęs mano kaimynas, bėgdamas iš Lietuvos, per bombardavimus pakelėje pametė net vienintelį pasiimtą turtą — maišą džiovintų juodos duonos riekių, skirtų gintis nuo bado. O šiandien jis čia yra labai pelningos kepyklos savininkas, atliekamom kriaukšlėms sau maudingai maitina medicinos tyrimams auginamas universiteto žiurkes ir dar raugina kvasą girtuokliams atsigaivinti.

Iš Garliavos apylinkės kilęs Kauno vežikas tada Lietuvoje paliko vienintelį

savo duondavį liesą širmį, su kuriuo atsisveikindamas ne tik apsisverkė, bet net ir pasibučiavo. O dabar — prie jo rezidencijos žvangia net du liuksusiniai automobiliai, kuriems nereikia jokio abrakado.

Kai pirmą karo dieną sudėgė į žemę įkniubusi mano giminaičio trobelė, iš sielvarto jis bandė pasikarti ant apsvilusios obels šakos. Šiandien jis yra daugiaaukščio namo savininkas ir net pats mėgino pakarti nepageidaujamą vietnamietį nuomininką, kurio teismo keliu nepajėgė išvaryti iš buto. Be to, jo ir naujosios žmonos trys sūnūs, čia daktaro laipsniais baigę aukštuosius mokslus, sėkmingai garsina lietuvių vardą Saudi Arabijoje, Filipinuose ir Pietų Afrikoje. O tokių pavyzdžių yra galybė.

Na, o koks mūsų išeiviskosios tautos finansinis statusas aplamai po to, kai išsi-vežėme iš Lietuvos tikrai pundelį nieko nevertų ostmarkių? Patriotiškai skaičiuojant senų dienų kursu, kai už vieną dolerį gaudavome 10 litų, ji būtų toks: Lietuvių Fondas, artėjantis

prie 3 mil. dolerių, bus vertas 30 milijonų litų; Lituanistikos Katedra (600,000 dol.) — 6 milijonus litų; Krikščionybės apvaikščiojimas (200,000 dol.) — 2 milijonus litų; Jaunimo kongresai (250,000 dol.) — 2.5 milijono litų. O pridėjus dar bent kelis po 10 milijonų litų sveriančius tautiečius, suma būtų jau didesnė, negu 1925 metų Lietuvos krašto apsaugos ministerijos biudžetas, skirtas tėvynei ginti. Be to, apie litus, kurie įrašyti grafoje "Ir t. t., ir t. t. ir t. t.", nereikia garsiai nė kalbėti, kad neišgirstų gangsteriai.

Na o dėl kultūrinių vertybių nepritekliaus taip pat neverta būkštauti. Turime čia dvi operas (Lietuvoje buvo tik viena), lietuviškų knygų — net perteklių, nes pusė jų guli neišpirtų lentynose, laikraščių — daugiau negu partijų ir, kai, atvykę į Ameriką, tegalėjome pasakyti tikrai "Chave dū jū dū dū dū", dabar net su savo naujagimiais puikiausiai susikalbame angliškai.

Tiesa, čionykščio tremties vargo pradžioje benamio valkatos mirtimi šaligatvyje išsitiesė vienas buv. gimnazijos direktorius, vienas buv. Lietuvos operos solistas, vienas pulkininkas, du aktoriai ir vienas politinis veikėjas išsikraustė iš galvos, bet, matyt, jie to ir norėjo. Dabar tokių įvykių jau negirdėti.

Tad ko mums dar trūksta? Tėvynės? Aišku, taip! Bet tuo tarpu naudokimės tokia, kokią čia turime, raminkimės bent operos "Faustas" choro giesme: "Tėvynė nepražus, tėvynė nepražus..." ir laukime, kol Lietuvą okupavę rusai patys išmirs, apsirgę kiaulių raudonlige.

Diplomuotas žurnalistas
Algirdas Zabiela
Ormond Beach, Fla.

A. G.

AI, POETAİ!

Ai, poetai, ar jūs jau apakę?
Kam ten šlovinat posmuose darbą?
Kam ten girti tą grėblį ar šakę
Ir dainuoti, kaip traktoriai barba?

Kurgi protas? Vargeli, o varge!
Darbas mūsų sveikatą suėdė.
Jis už grašį net vergą pavergia,
O nedirbantys — sostuose sėdi.

Ir Maironis nesąmonę gieda.
Reikia imti ne arklą, o lyrą:
Sostus giriantiems — laurai, Pobieda
Ir nuo dirbančių stalo nubyra.

Kas nedirba, — nei sėja, nei pjauna, —
Net senatvės sulaukęs, nesenas:
Pasipuošia ir vėl nusiauna
Ir net lovoje dviese kutenas!

"POEZIJOS RUDUO"

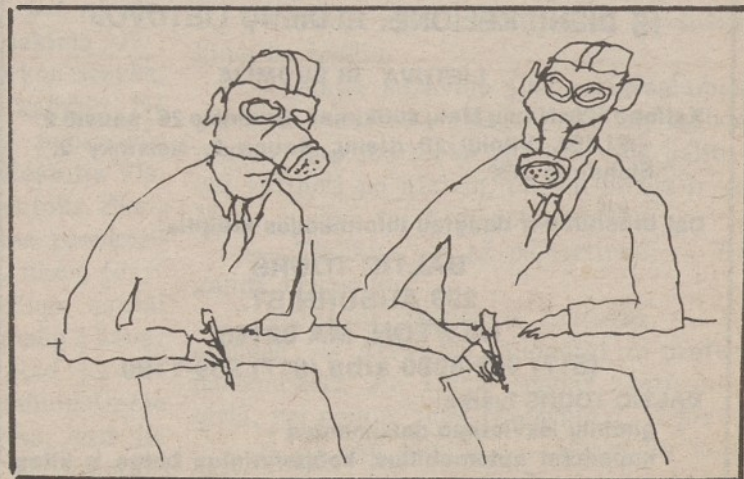

Puikus 145 eilučių straipsnis,
tik trūksta vieno sakinio

Šiomet balandžio 6 d. sukako 100 metų, kai gimė žymus Mažosios Lietuvos ir Klaipėdos krašto visuomenės ir kultūros veikėjas dail. Adomas Brakas. ta proga "Kultūros barų" nr. 7 Vladas Žukas parašė apie jį puikų informacinį 145 eilučių straipsnį (bostoniškėje L. Enciklopedijoje jam skirta tik 45 eilutės), kuriame labai tiksliai suminėta visa sukaktuvininko kultūrinė veikla, meno darbai ir net beletristikos bandymai ir teigiamai įvertinti jo nuopelnai lietuvių kultūrai. Straipsnyje J. Stikloriaus citata net pabrėžiama, kad jis buvo "vienas gyviausių, darbščiausių ir sėkmingiausių mūsų krašto tautinės sąmonės ir žmoniškumo žadintojų." Tad beliktų tik džiaugtis.

Deja, rašant, kad A. Brakas mirė 1952 m., labai išsamaus straipsnio autoriui staiga užtemo atmintis, ir jis niekaip negalėjo pabaigti paskutinio sakinio, kad 1941 m. buvo deportuotas į Sibirą ir mirė tenai nukankintas vergų stovykloje...

Keista. Nuostabi liga, nes beveik visiems žurnalistams ir rašytojams ok. Lietuvoje panašiu momentu visiškai užtemsta net ir fenomenalinė atmintis, ir tokie faktai net ir vėliau jau negrįžta į galvą.

Mes esame gavę ir šitaip su įkvėpimu parašytų laiškų, bet jų autorių vardus ir pavardes paskelbsime kita proga.

TIK ŠITAIP IR GALIMA RASTI VISIEMS PRIIMTINĄ TEISYBĘ IR ĮGYVENDINTI VEIKLOS VIENYBĘ

Lietuviško gyvenimo vairuotojai aptaria visuomeninį gyvenimą „Draugo“ minėjime. Iš kairės: sol. A. Brazis, žurn. St. Pieža, kun. dr. I. Urbonas ir J. Šulaitis. Nuotr. J. Tamulaičio

Perspauzdinta iš "DRAUGO"

BOSTONO LIETUVIAI

SKAUTININKĘ PAULINĄ KALVAITIENĘ PRISIMENANT

1986 m. birželio 19 dieną amžinybėn iškeliavo skautininkė Paulina Kalvaitienė.

Sk. Paulina Kalvaitienė gimė Rusijoje. Ten prasi-dėjo jos pirmieji gyvenimo ir mokslo žingsniai. Iš jaunystės pamėgusi sportą, pirmavo įvairiose jo šakose. Grįžusi į Lietuvą, po pirmojo pasaulinio karo, priklausė Lietuvos Fizinio Lavinimo Sąjungai. Ypatin-gai pasižymėjo lengvosios atletikos srityje. 1928 metais dalyvavo pasaulinėje olimpiadoje Amsterdame, kaip Lietuvos lengvosios atletikos atstovė — bėgikė. Jos veržlumui nebuvo ribų: žaidė lietuvių moterų krepšinio rinktinėje, dalyvavo Europos Moterų Krepšinio pirmenybėse Romoje, kur lietuvaitės išsikovojo antrą vietą.

Antrojo karo metu, su daugeliu kitų, Kalvaičių šeima pasitraukė į vakarus. Gyveno Vokietijoje ir Šveicarijoje. Vėliau likimas nubloškė net į tolimąją Australiją. Vyresnysis sūnus Gintaras sukūrė šeimą ir apsisprendė Australijoje pasilikti, o s. Paulina su sū-

num Ramūnu 1959 metais atvyko į JAV ir įsikūrė Bostone. Nežiūrint naujakurio sąlygų ir sunkumų, Paulina su malonumu įsitraukė į skautišką darbą, perimdama vilkiukų draugovės draugininko pareigas. Skautininkė mėgo pareigas ir stovyklą. Kurį laiką buvo Bostono skautininkų ramovės pirmininkė. Joks darbas jai nebuvo per sunkus ar neįmanomas. Eilę metų režisavo vaikų vaidinimėlius, kurie praturtindavo Kaziuko muges, sutraukdami daug mažų ir didesnių žiūrovų. L.S.S. Sesiarija išleido s. Kalvaitienės ruošų vaidinimėlių knygą.

Sesė Paulina nesiribojo vien skautiška idėja ir darbu. Ji mėgo jaunimą ir rūpinosi, kad mūsų prieauglis išmokytų savo tėvų ir senelių kalbą. Su dideliu pasišventimu, ilgus metus mokytojavo Bostono lituanistinėje mokykloje, atiduodama visą širdį ir jėgas.

Paulinos gyvenimo kelias buvo vingiuotas ir sunkus. Ypatingai skaudus sukrėtimas tai staigi ir netikėta sūnaus Gintaro mirtis, kuri ne tik pagilino jos veidą raukšles, bet dalinai pakirto ir sveikatą.

Žvaigždė užgeso, tačiau giliai įspaustos pėdos ilgai,

A.A. Paulina Kalvaitienė

ilgai bylos, kad šiuo keliu ėjo neeilinis žmogus. Poetas S. Santvaras rašo:

Rami ir tyli mano upė
Į tolį tolimą vingiuoja tarp kalnų —
Tiek daug, tiek daug ja nuplaukė
Žalių ir žydrųjų dienų...

Lietuviai skautai, liūdėdami kartu su sk. Paulinos šeima, giliai ir nuoširdžiai užjaučia sūnų Ramūną, vaikaičius ir artimuosius.

S.S.

PROTESTAS PRIEŠ OSI-KGB SUOKALBĮ

Populiarus ir įtakingas laikraštis Christian Science Monitor spalio 8 d. visą penktą puslapį paskyrė Amerikai dėl proceso skelbimui, kuriuo protestuojama prieš OSI-KGB suokalbį ir eventualią pabaltiečių deportaciją į Sovietų Sąjungą mirčiai. Tai rimtas amerikiečių dėmesio atkreipimas į keliamas pabaltiečiams bylas dėl tariamo bendradarbiavimo su naciais pagal sovietų pateiktą dokumentaciją ir įrodymus. Kiek sovietų įrodymų medžiaga galima pasitikėti, atskleidžia žurnalisto Daniloff areštavimas Maskvoje už tariamą šnipinėjimą.

PREMIJA JONUI VIZBARUI-SŪDUVUI

Moterų Federacijos Bostono klubas, talkinamas Tautinės sąjungos Bostono skyriaus ir Ramovėnų, rugsėjo 25 d. So. Bostono Lietuvių Piliečių draugijos patalpose surengė supažindinimą su Jono Vizbaro-Sūdovo antru romanu "Kur bėga šešupė". Apie knygoje vaizduojamo laikotarpio socialines sąlygas Lietuvoje kalbėjo Elena Vasyliūnienė, o knygą literatūriniu požiūriu aptarė Stasys Liepas. Ištraukas iš knygos skaitė aktorai Aleksandra Gustaitienė ir Jurgis Jasiškas. Dar kelias dainas

atliko sol. Elena Dausienė. Autorių Joną Vizbarą-Sūdovą sveikino Tautinės sąjungos Bostono skyriaus vardu pirmininkas Juozas Kapočius, įteikęs \$500.00 vienkartinę premiją, kaip jis pažymėjo, o taip pat Ramovėnų vardu vietos skyriaus pirmininkas Juozas Vaičiūrgis. Knygą aukštai įvertino Stasys Liepas, pažymėdamas: "Jei Sūdovo pirmasis romanas Alšėnų kunigaikštystė buvo apdovanotas pirmąja Draugo dienraščio literatūrine premija, tai šiam antrajam premiją paskirs džiaugsminga skaitytojų širdžių sutartinė".

KULTŪRINIAI SUBATVAKARIAI

Tautinės sąjungos Bostono skyriui pardavus savo turėtus namus, kultūrinių subatvakarių veikla nenutraukiama. Pirmasis šio sezono toks kultūrinis subatvakaris įvyks lapkričio 8 d., šeštadienį, 7 val. 30 min. vakaro So. Bostono Lietuvių Piliečių draugijos patalpose. Jame bus nagrinėjamas Prano Čepėno Naujųjų laikų Lietuvos istorijos antras tomas, neseniai išėjęs iš spaudos.

DOVANŲ PASKIRSTYMAS

Laisvės Varpo vykdomo vajuos vertingų dovanų paskirstymas traukimo keliu bus atliktas spalio 19 d. po koncerto So. Bostono Lietuvių Piliečių draugijos salėje. Dovanų paskirstyme galės dalyvauti kiekvienas, paaukojęs bent \$1.00. Gausus išijungimas į vajuos sudarys moralinę ir materialinę paramą tolimesnei Laisvės Varpo veiklai, kuri reiškiasi trimis kryptimis: 1. Sekmadieninės radijo programos lietuvių ir anglų kalba, 2. Specialios programos anglų kalba įvairioms amerikiečių radijo stotims Vasario 16-sios ir Tragiškųjų birželio įvykių

proga, 3. Kultūriniai renginiai, kurių jau 54-tas įvyks spalio 19 d. Šiometinis vajuos yra reikšmingas dar tuo, kad reikia sudaryti lėšas naujai aparatūrai įsigyti. Kas vertina Laisvės Varpo atliekamą darbą, tas įsijungia savo įnašu į jo vykdomą piniginių vajuos, kuris yra labai reikšmingas tolimesnei Laisvės Varpo veiklai.

PADEKA

Nuoširdžiai dėkoju A.L.T. Sąjungos Bostono skyriui ir valdybai už suteiktą premiją 500 dolerių sumoje už mano istorinį romaną "KUR BĖGA ŠEŠUPĖ", kurį 1986 m. išleido Lietuvių Istorijos Draugija Chicagoje. Premiją autoriui J. Vizbarui-Sūdovui įteikė skyriaus pirm. Juozas Kapočius š. m. rugsėjo 28 d. knygos supažindinimo su visuomene vakaronėje So. Bostone.

Su gilia pagarba:
J. Vizbaras-Sūdovas

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS LITERATŪROS PREMIJA

JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos, Kultūros tarybai pasiūlius, 1980 metais įsteigtoji 3000 dolerių LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS Literatūros premija 1986 metais skiriama už lietuvių išėivijos grožinę kūrybą, išleistą 1985 ir 1986 metais, arba už bet kada parašytus rankraščius. Tebegalioja anksčiau skelbtos taisyklės.

I. Premija skiriama, atsižvelgiant tik į svarstomojo kūrinio meninę vertę. Jei nebūtų gauta premijuotino lygio veikalo, vertinimo komisija pasiūlys Kultūros tarybai tris išėivijos rašytojų veikalus, išleistus po 1980 metų pradžios, vertus Lietuvių Bendruomenės Literatūros premijos ir niekieno stambesne premija nepremijuotus. Vienam iš jų Kultūros taryba, susitarusi su vertinimo komisija, skirtų 1986 metų premiją.

II. Premijai veikalus atsiųsti paskutinė data 1986 m. gruodžio 31 d.

III. Premijai veikalai siunčiami vertinimo komisijos adresu: Aušrelei Liulevičienei 7430 South Maplewood, Chicago Ill. 60629, tel. (312) 434-9120.

IV. Rankraščių pakanka atsiųsti po vieną nuorašą, jei po daugiau — palengvintų komisijai darbą. Jie bus grąžinami. Knygų atsiunčiama po penkis.

V. Prie siuntos pridedama autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris.

JAV LB Kultūros
Taryba

Nepamirškite atnaujinti
DIRVOS
prenumeratą

DEVENIŲ KULTŪROS FONDO LEIDINIAI

1. Jūratė Statkutė de Rosales — BALTŲ KALBOS BRUOŽAI IBERŲ PUSIASALYJE, \$15.00.
2. Motiejus Karaša — GYVENIMO SŪKURIUOSE, \$15.00.
3. Jokūbas Dagys — SCULPTURES (meno albumas), \$30.00.
4. J. Andrius — LIETUVOS ŽEMĖLAPIS, \$6.65.
5. Viktoras Karosas — LIETUVOS RYŠYS SU AMERIKA, \$5.00.

Užsiakymus siųsti: Devenų kultūros fondas,
P. O. Box 10782,
St. Petersburg, Fl. 33733,
U.S.A.

15 DIENŲ KELIONĖ, 10 DIENŲ LIETUVOJ

LIETUVA IR SUOMIJA

Kelionė 126: Naujų Metų sutikimas. Gruodžio 26 - sausio 9 —\$1,499. Vilnių 10 dienų, Kaune 2, Helsinkų 2. Finnair iš JFK.

Dėl brošiūros ir daugiau informacijos kreiptis:

BALTIC TOURS

293 AUBURN ST.

NEWTON, MA 02166

(617) 965-8080 arba (617) 969-1190

BALTIC TOURS tvarko:

glimnių iškvietimo dokumentus

nuperkam automobilius, kooperatinius butus ir kitas

dovanas glimnėm Lietuvoje

tarpininkaujam palikimų sutvarkyme

Baltimorės tautininkų išvyka

Saulėtą rugpjūčio mėn. paskutinį sekmadienį būrelis paslankesnių Tautinės Sąjungos Baltimorės skyriaus narių, patraukėme į tolimą užmiesčio apylinkę — Sykesville, Carroll County, į Katrinos ir Algio Grintalių sodybą. Jau keleri metai, kai mūsų vasarinė išvyka (piknikas) būna vis toje pačioje vietoje, besinaudojant malonių šeiminių nuoširdžių priėmimu.

Miesto kamšatyje ir užteršto oro tvankume gyvendami, ten nuvykę, tuoj pajutome rasotos pievos, rudens gėlių ir kiemą supančių pušų gaivinantį kvapą. Kol viską apžiūrėjome, kas per metus pasikeitė ar kas nauja atsirado, kol prisiragavome įvairių sodo vaisių, atėjo ir pietų metas. Pastoginėje ant stalo jau kaklus tiesė keletas vyno butelių, senosios Grintalienės, šeimnininko mamos, iš savo sodo derliaus gaminiai. Tokios jos namų darbo vaisės vis kasmet patiekiamos svečiams lietuviams-piknikautojams.

Prie pietų stalo ilgai neužtrukę, rinkomės žiūrėti iš video juostos dokumentinio filmo "Night Crossing", kur vaizduojama dviejų rytinės Vokietijos šeimų pabėgimas į vakarinę Vokietiją savo pačių pasidirbtu balionu.

Filmui pasibaigus, grįžome pastoginėn prie vaisių stalo.

Šiais metais abu Grintaliai, mokytojai, yra įsigiję magistro laipsnius: Algis — meno srities, o žmona

Katarina — matematikos ir pedagogikos. Visi besisvečiuojantieji, sustoję, užtraukėme abiems pagerbti "Ilgiausių metų". Dr. E. Armanienė susirinkusiųjų vardu pasveikindama šeiminius, linkėjo sveikatos, sėkmingo darbo ir nenutolti nuo lietuviškų reikalų. Grintaliui dveji metai iš eilės suteiktas "Teacher of the Year" pripažinimas.

Po kavos ir užkandžių vieni svečių pasklido sodyboje pasivaikštinėti, kitiėjo šeimnininko dirbtuvėn pažiūrėti jo bebaigiamos apipavidalinti metalinės koplytėlės su Rūpintojėliu viduryje. Ši kūrinį užsakė Baltimorės Liet. Draugijų Taryba. Koplytėlė pritvirtinta prie lietuviško ažuolo, augančio Marylando valstijos sostinėje, Anapolyje, paminint penkiasdešimtmetį nuo jo ten pasodinimo.

Šalia darbo mokykloje Grintalis vykdo savo paties sumanytus projektus ir užsakymus iš šalies.

Paminklinius kryžius ar šiaip ilgalaikius kūrinius jis daro iš naujoviško, nepaprastai patvaraus, metalo. Tokios medžiagos kryžius ar koks kitas paminklas nerūdyja, ilgainiui jis apsitraukia ruda spalva ir gali stovėti šimtą ar daugiau metų. Šios rūšies darbui reikalingas specialus pasiruošimas ir atitinkami įrankiai. Dvejatą tokių kryžių, jo pagamintų, turime Baltimorės Lietuvių Parke, Hollins gatvėje, prieš pat Lietuvių Namus. Kitas pa-

našus jo darbo kryžius yra Washington; taip pat to metalo paminklinis kryžius buvęs užsakytas iš Chicagos, ir pastatytas kazimierinėse kapinėse.

Kryžių kūryba, jų kilmės ir pavidalo studijavimu Grintalis lietuvių išeivijoje yra tapęs tarsi moderniuoju dievdirbiu.

Baltimorės miesto įrengtame Festival Hall tarp visų kitų rodomų bene bus didžiausio nuopelno užsitarnavęs Grintalio sumanymu ir pastangomis sutelktas lietuviškų kryžių rinkinys. Juomi buvo norima pavaizduoti Kryžių Kalnas Lietuvoje, Jurgaičiuose, Šiaulių apskr. Žinoma, Baltimorėje matėme ne kalną, o tik aptvertą atitinkamą salės plotą, kuriame buvo virš 40 didesnių ir mažesnių įvairaus stiliaus ir atskiroms Lietuvos dalims būdingesnių kryžių ir koplytstulpų. Prie jų glaudėsi ir dabartinio persekiojimo kuklūs paminklai — menkai aptašyti, net be skersinio, tik su kančios ženklų viršuje paprasti stulpai. Esą tokius ir panašius naktimis, paslapčia, atneša greitosiomis kalnan įsmeigti ir pareikšti

savo pasipriešinimą okupantui.

Telkinyje buvo ir prieš-krikščioniškų laikų Lietuvos atstovai — aukšti stulpai su paukščiais, saulėmis ir kitokiais gamtos įvaizdžiais viršūnėje. Šventinėje viršum "kryžių kalną" supančio aptvaro mirgėjo iškabinti visų Lietuvos miestų puošnūs herbai, berod, taip pat Grintalio rūpesčiu pagaminti. Visas šis keletriopas kūrinys vaizdavo iškalbingą tautos istorijos iškarpa.

Idėjai įgyvendinti ruošiasi gerokai prieš metus laiko. Būrelis dailiadirbių mėgėjų, vadovaujami Grintalio, kiekvienas pagal savo

pasirinktą stilių tuos kryžius dirbo ir juos atgabeno viešumai parodyti. Reginys buvo matomas ir T.V. apžvalgoje.

Apžiūrėję šeimnininko dirbtuvę ir susipažinę su jo užmojais būsimiems darbams, suskatome ruoštis kelionei namo.

Saulei jau gerokai pasvirus į vakarus, vaišingųjų Grintalių išlydėti, leidomės atgal į Baltimorę. (sm)

• **PERKANT IR PARDUODANT NAMUS** prašome kreiptis į **ČIPKUS REALTY, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.**

DOVANŲ PARDUOTUVĖ

PATRIA

2646 West 71st Street,
Chicago, Ill. 60629

Gintarai, tautodailė, laikrodžiai, brangenybės, TV, elektronika, pardavimas ir taisymas. Taip pat didelis pasirinkimas prekių siuntimui į Lietuvą. Galima gauti spalvotas video juostas iš VII Tautinių šokių šventės.

Savininkai Fr. ir A. Šlutai,
telef. (312) 778-2100

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA** MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkas J. Mažeika

Cia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

Laiptai į save

Anatolijus Kairys

(2)

Dirvos 1986 m. konkurse premijuota novelė

Priėmiau už tiesą. Partijos negalima kritikuoti, žinojau. Aš nemėgau skustis kitiems, nei aiškintis pats sau. Kad ir nekeliamas, tėvų problema dažnai išplaukdavo mano sąmonėje paslaptį kraujo puta — aš mokėjau tokias mintis tramdyti.

— Gal tango?

Aikštelėje priešais orkestrėlį lėtai judėjo keturios poros — dvi baltos, dvi juodos. Šviesos sumažėjo, laikas ir mums pajudėti, svajojau.

— Gaila.

— Nešokat?

— Niekada nešokau, — Birutė žiūrėjo į stiklą. — Ir nemanau. Nebent savo vestuvėse.

— Sergate gedulu?

— Melancholija.

Mes vėl tylėjome. Šį kartą tylėti buvo gera. Nuovargis ar snaudulys suėmė, keista pačiam. Birutės skruostai rauda, akys gaiviai spinduliavo, tačiau žvilgsnis sunkus. Aš jaučiau, kad tarp jos ir manęs yra mįslė, gal net pavojinga spėti... Ir aš tylėjau gana ilgai.

Birutė svėrė: du nežinomieji — tėvystė ir našlaitystė — paaiškėję, kiti du — vardai ir metai — nujaučiami. Auskaras? Auskaras jo sąmonėje gali neegzistuoti. Jis nežino savo motinos vardo... Simptominga. Klausinėti toliau ar palaukti? Ji atsisuko profiliu — vienoje ausyje auskaras, kitoje — nieko. Jauno žmo-

gaus maniera, jis galvoja: vieni dėvi auskarus, kiti nešioja Nehru medalius, dar kiti žiedus ant smaližiaus...

Jos galvoje vystėsi gana rizikingas planas. Vismanto drąsi laikysena, ekspresyvi poza ją sudomino iš pirmo žvilgsnio į jį. Ypač išorinė išvaizda. Kažkas traukė prie jo, kažkas siundė. Grįžusi į kambarį, ji peržiūrėjo prieš daugelį metų gautus iš Lietuvos laiškus, rašytus jos tetai, pas kurią gyveno. Tėvai — gyvi ar negyvi, kas jiems atsitiko, kur, kas tokie buvo... Niekas žodžio neištarė. Tabu. Raupsuotieji... Kokie pėdsakai išliko, jei išliko. Ar rizikuoti, ar pasitikėti juo? Šimtai klausimų, bet nė vieno atsakymo, garantuojančio pasisekimą...

Vismantas — ne pirmas. Daug kas atvyksta pasisvečiuoti. Ji matė, sutiko, kalbėjo. Nė prie vieno nesikreipė. Buvo visai nepanašūs vardais, balsais, išvaizda. Visiškai. Kęstutis Vismantas teikė pagrįstų vilčių. Pirmas toks. Skaitydama laiškus ir klausydama tetos pasakojimų apie tėvą — partizanų vadą — likusį tėvynėje su ginklu rankose aną lemtingą tautai vasarą, ji sukūrė brolio įvaizdį, panašų į tėvą: drąsų, ambicingą, nepaprastą... Kad jis ne- nešioja auskaro — mažmožis. Komunistinėje santvarkoje nepriimta. Kiek blogiau, kad jis nežino, ką auskaras simbolizuoja — prasiartų... Gal neišsuduoda? Jis norėjo pasikalbėti. Troško ir jį. Apie ką? Jo pirmas dėmesys kaip tik ir lieto auskarą — žiūrėjo ir pamatė — ne

ją, o auskarą... Ar jis patikėtų? Vargu. Tikrai ne. Pasakyti negalima. Niekومت, niekuomet! Jis pats turi atrasti, pats sužinoti, pats įsitikinti — pats... Jei nukentėtų — tegu... Kančia — tiesos motina. Idealistai — nuotykių mėgėjai, o tai jau būtų nuotykis... Rizikinga? Kas yra rizika jaunam vyrui? Skelbiassi esąs tarybinės mašinos nemažas ratas, būsimos žmogaus prototipas — tegu paprakaituoja... Galvos jis tikrai nepraras. Jo kaktoje raukšlė, veidas ima darytis nekantrus — ar jis angažuosios tokiai misijai?

— Jūs nekantraujate? — Birutės gaida forsuoja, bet užjaučianti. — Ar mes ne per ilgai tylime?

— Jūs norėjote pasikalbėti?

— Aš norėjau susipažinti, — sakinio ji neužbaigė.

— Todėl aš ir nekantrauju — susipažinkime be žodžių.

— Mane sužavėjo jūsų originalumas, — pradėjo Birutė. — Vakar iš jūsų kalbos supratau, kad jūs nieko nebijote, jūs galite laisvai važinėti po užsienį, laisvai dirbti ir veikti. Mano ausims tai negirdėta muzika.

— Tikėkite, — aš patvirtinau. — Propaganda neužsiimu.

— Jūs ne pirmas iš Lietuvos, — Birutė atsilosė. — Atvyksta studentai ir profesoriai pasižmonėti. Jie kalba žymiai santūriau. Nei giria, nei peikia, juda rezervuotai. O jūs...

— Aš esu išimtis, — įsiterpiau kone išdidžiai.

— Jūs paraudote, Kęstuti!

(Bus daugiau)

Chicagos neolituany gegužinė Pocių sodyboje

Sunku rasti Chicagos apylinkėse gražesnę vietelę, kaip Michigano pakrantėse Beverly Shores kopų kalneliai, apaugę didžiuliais ažuolais. Ten prieš 30 metų savaitgaliais suvažiuodavo šimtai lietuvių pasidžiaugti plačiais ežero paplūdimiais. Šiandien, pakilus ežerui, jų veik visai nebeliko. Liko tik gražūs kalneliai, didingi ažuolai ir jauki ramybė.

Ten randasi ir graži, jauki Kazimiero ir Elenos Pocių sodyba, kurioje Chicagos ir apylinkių lietuviai turi progos pabuvoti, kai organizacijos, o ir patys Pociai Dirvai paremti, suruošia gegužines. Šį kartą — rugsėjo 28 d. — turėjo gerą progą ten susiburti ir Chicagos neolituanai. Pociai ne tik leido nemokamai naudotis jų sodyba, bet netgi stalus ir kėdes gražiai sustatė, o vėliau ne tik kavutė bet ir konjaku pavaišino.

Senais laikais tokiomis progomis skambėtų visa ežero pakrantė nuo dainų, o dabar: vyresnieji vyrai sukišę galvas sprendė "aukštosios politikos" problemas, visad jaunos, gražios moteriškos virimo receptais dalinosi, jaunimas pievelėje mėtė strėles, o be išgaruojantį konjaką taškė iš aukštų ažuolų krentančios gilės...

Tik gegužinės pradžioj

nuskambėjo viena daina. Tai "ilgiausių metų" vardinų proga buvusiam Korp. Neo-Lithuania ir Tautinės Sąjungos vyr. valdybų pirmininkui ir dabartinės Korp. Neo-Lithuania vyr. valdybos nariui Vaclovui Mažeikai. Ir ta pati buvo nelabai drąsi, nes visada dainą pradėdavo ir toną

vyr. valdybos vicepirmininkui dr. Alvydui Arbui paruošti "hamburgeriai" ir dešrelės buvo ypač skanūs. Nenuostabu, veterinarijos daktaras geriausiai žino kokia mėsytė skaniausia. Taigi, ne jo aukšta virėjo kepurė, bet atitinkama profesija lėmė gero skonio pietus. O vardavininkas Vaclo-

Neolituany gegužinėje Pocių sodyboje Jureys, Jurkūnas ir Momkus.

duodavo Mažeika, o dabar — negi pats sau dainuosi.

Svarbiausiu gegužinių aprašymo objektu dažniausiai būna maisto tema. Ir šį kartą ją negalima apeiti. Atvirkščiai, reikia pabrėžti, kad vadovaujant apsuksiai skyriaus pirmininkei Vidai Momkutei ir asistuojant

vas su savo miela žmonele atvilko dar skanių pyragaičių prie kavos ir šalto šampano. Na, ar nesigailite tie, kurie neatvykote?

O tokių buvo nemažai. Dalis vyresniųjų jau iš anksčiau buvo išsipareigoję didesiems tos dienos Chicagos rengimams, o jaunesnieji be jau jiems įprasto abejingumo lietuviškiems renginiams galėjo būti dar išgąsdinti ir skyriaus valdybos mielo bet mįslingo kvietimo (reikėjo atspėti gegužinės datą), kuriame patarė atsivežti lietuvių-anglų kalbos žodynus. Jau atkandę dantį šeštadieninėse mokyklose, kas gi dar savanoriškai vyks į sekmdienines?

Bet dažnai ne skaičiuje stiprybė. O jaukuma atsiranda kaip tik mažesniuose būreliuose. Taip buvo ir šį kartą. Netgi ir oras, daugelį dienų buvęs "floridišku" ir aptvindęs nevieną Chicagos priemiestį, tą dieną buvo be lašelio. Pailsėjo, kad sekančiom dienom vėl galėtų parodyti savo galą.

V. Gr.

NEW YORK

LIGIJĄ BIELIUKIENĘ PRISIMENANT

Kultūros židinyje Brooklyne, N. Y. rugsėjo 27 d. buvo paminėta prieš 20 metų į amžinybę iškeliavusi Ligija Beliukienė, viena iš pačių iškiliųjų lietuvių moterų veikėja. Ji buvo ilgametė Lietuvių Moterų Federacijos pirmininkė ir vėliau Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė.

Tėv. Leonardas Andrius Kultūros židinio koplyčioje atliko pamaldas. Lie-

Pasiruošę vaišinti svečius: dr. A. Arbas ir V. Momkutė.

tuvių Moterų Federacijos pirm. Aldona Pintsch pakvietė dalyvius į salę, kur buvusi LMF pirmininkė Marija Noreikienė plačiau supažindino su a. a. Ligijos Bieliukienės atliktais darbais Tėvynei Lietuvai.

Po minėjimo Lietuvių Moterų Federacijos New Yorko klubas, vadovaujamas klubo pirm. dr. Marijos Žukauskienės surengė vaišes. Dalyvavo giminės, draugai ir bendradarbiai.

LIETUVIŲ TAUTOS SUKILIMO 45 METŲ SUKAKTIS

Ši didžiai reikšminga sukaktis buvo paminėta Kultūros židinyje, Brooklyne, N. Y. rugsėjo 28 d. Minėjimą atidarė A. Samušis apibūdinęs jo tikslą bei reikšmę lietuvių tautai. Po vėliavų pagerbimo, sugiedojus Lietuvos himną invokaciją sukalbėjo kun. Vytautas Piktūna. Jautrų žodį tarė generalinis konsulas Anicetas Simutis. Ilgiau kalbėjo dr. Adolfas Damušis, savo temą pavadinęs "Nepripažinta kraujo auka". Kalbėjo ilgai pasakodamas išspūdžius iš savo patyrimo.

Tarp kitko priminė apie didžiuosius ir mažuosius karus. Didieji laimi karus, mažieji aukojasi, lieja kraują. Didieji nori juos sunaikinti. Mūsų tikslas, sakė jis, buvo išsivaduoit nuo bolševikų, todėl mielai sutikom vokiečius, bet ir tie nebuvo geresni. Birželio sukilimas buvo prieš abu okupantus, sakė kalbėtojas ir ekrane parodė sukilime žuvusių

karių didelius skaičius. Toliau pasakojo iš nacinės okupacijos ir baigdamas pabrėžė, jog sukilimą reikia viešai išryškinti. Mes dar galim sukursti pasaulį ir savo bylą laimėti, iškelti ją viešumon.

Dr. Juozas Vėbra papasakojo savo išgyvenimus pavadintą temą "Pirmosios sukilimo dienos". Priminė keletą epizodų, kur jis pats dalyvavo, apie vokiečių okupacijos pradžią, pabrėždamas, kad sukilime dalyvavo visų pažiūrų žmonės, visus jungė tik išsivadavimas iš rusų vergijos.

Po paskaitų vyko meninė dalis, kurią atliko piano solo muzikas William Smiddy, Tautinių šokių ansamblis "Tryptinis", vadovaujamas Jadvygos Matulaitienės ir Vyrų choras Perkūnas, vadovaujamas muz. Viktoro Ralio.

• Dr. Marijos Žukauskienės dailės darbų paroda įvyko š. m. spalio 4-5 dienomis Kultūros židinyje, Brooklyne, N. Y. Į parodos atidarymą atsilankė apie 100 žmonių. Su jos darbais supažindino rašytojas ir dailininkas Paulius Jurkus, primindamas, kad Marija studijavo mediciną, bet ją labiau traukė menas ir ji nuo visų savo tiesioginių darbų tam skyrė daug laiko daugiausia atvaizduodama įvairių metų laikotarpių gamtą.

Paveikslų buvo išstatyta 32, iš kurių nemaža lankytojų įsigijo.

(eč)

V. Mažeika, V. Grinius ir V. Momkutė.

TORONTO LIETUVIŲ LEDO RITULIO IR KĖGLIAVIMO KLUBAI

kviečia visus į

SUSIPAŽINIMO ŽAIDYNES IR KAUKIŲ BALIŲ

1986 M. LAPKRIČIO 1 D., ŠEŠTADIENĮ

LEDO RITULIO IR KĖGLIAVIMAS

Žaidynių pradžia 11 val. ryto.

Dėl platesnės informacijos skambinti Mykolui Jaglowitz — 622-9919 arba Audrai Danaitytei — 1 (416) 626-8994. (res.) ir 252-4659 (bus.).

KAUKIŲ BALIUS

Pradžia 8 val. vak.

TORONTO LIETUVIŲ NAMUOSE
1573 BLOOR ST. WEST

A. A.

EMILIJAI NOAKIENEI

mirus, dukroms ALDONAI ir GIEDREI su

šeimomis ir kitiems giminėms bei artimiesiems reiškiamo užuojautą.

Stasys Virpša,
L. ir V. Hoffmanai

Baltiečių ir ukrainiečių protesto demonstracija

(Atkelta iš 1 psl.)

Lietuvos, Estijos ir Ukrainos vėliavos, mirgėjo žygiuotojų nešami įvairių spalvų plakatai. Danguma plakatų paruošti Washingtono įsikūrusios Coalition for Constitutional Justice and Security įstaigos tarnautojų. Plakatų šūkiai įvairūs: Nedeportuokite — teiskite Amerikoje; Nepasitikėkite sovietų paliudymais; Danilovui netiko sovietų teismas — netinka ir mums; Danilovas išlaisvintas — kodėl ne Linnas.

Mitingo pagrindinę, dinamišką kalbą pasakė Antanas Mažeika, Baltų-Amerikiečių Laisvės Lygos pirmininkas, su šeima atskridęs iš lygos būstinės Los Angeles. Kalba plačiau parėškino plakatuose išreikštus nusiskundimus ir reikalavimus. Prelegentas ragino visus skubiai siųsti telegramas į Washingtoną, rašyti laiškus senatoriams ir kongresmenams, ir bendrai aktyviai dalyvauti politinėje veikloje, nepamirštant ir skubiai reikalingos piniginių paramos.

Mitingui pasibaigus, vienas jaunuolis, užkopęs į Teisingumo rūmų dekoratyvinį prasikišimą, ten pritvirtino Sovietų Sąjungos vėliavą. Priedu, vėliavos apačioje jis prie sienos priklėdė plakatą su užrašu: O.S.I. — Office of Soviet Interest.

Apkaltintojo Linno šeima ir gal šimtas jų draugų į Teisingumo rūmus nežygiavo, bet pasiliko dalyvauti visą parą laikomoje vigilijoje prie Aukščiausio teismo rūmų. Sutemus, vietovė švitėjo daugybės žvakių šviesoje. Vigiliją aplankė ir kurį laiką pabuvojo JAV senatorius Patrick Moynihan iš New Yorko. Pasirodo, kad tą rytą, beinanant į bažnyčią, senatorius pamatė

mūsų viešas pamaldas ir maldų ir demonstracijos atėjo pasiteirauti, kas ten vyksta. Jam paaiškinus pa-

nešus, kad bus vigilija, se-

Ekumeninės pamaldos prie Aukščiausio Teismo rūmų. Juodosios rasės atstovas M. Bishop, kun. Pugevičius, Washingtono ukrainiečių vysk. Basil Rodzianko, ukrainiečių kunigai Podhurec ir Brudnij.

Estai laiko iškėlę plakatą "OSI — Office of Soviet Interest".

natorius vėliau atvyko priduoti savo moralinę paramą Linno šeimai ir budintiesiems.

Apart Washingtono nedidelės lietuvių kolonijos, kurios dauguma demonstracijoje dalyvavo, ir keletas lietuvių iš artimesnių vietovių, atrodo, kad Baltimorės, Philadelphijos ir New Yorko kolonijos demonstraciją ignoravo. Clevelandiečiai kurių kelionė truko beveik aštuonias valandas, didesnę kelių dalį per lietų, ir kuriems reikėjo samdytis nakvynę viešbutyje, tokiu jų elgesiu labai nusivylė. Tiesa, mūsų buvo tik devyni asmenys, kurių penki mažiau 45 metų amžiaus, bet tikėjomės rasti bent du-tris kartus skaitlingesnius kontingentus iš Washingtoną lengviau pasiekiančių kolonijų. Ar tik tada išsijudinsime, kai lietuvių pavardės

Grupė clevelandiečių dalyvavę protesto demonstracijoje: L. Kedys, M. Budrys, E. Vaičiūnas, K. Vaičiūnienė ir G. Mariūnaitė. Be jų dar dalyvavo dr. V. Stankus, A. Mackuvienė ir Puškorai. V. Stankaus nuotr.

pasirodys deportuotinių asmenų sąrašuose? Ši kartą, parado vienintelė Lietuvos vėliava buvo atgabenta iš tolumo Clevelando.

Buvo ir tokių naujienų, Washington Times, kuris buvo priėmęs Antano Mažeikos koalicijos surašytą skelbimą (turėjo pasirodyti 1986 spalio 6), pasirašė kontraktą, iškeitė koalicijos čekį už reklamą, bet paskutinę minutę General Manager ir Vice President Paul Rothenberg sustabdė skelbimo spausdinimą. ADP (Americans for Due Process) skelbimas Christian Science Monitor, trečiadienio laidoje, nebuvo pasiektas Washingtono rajonui.

Koalicija praneša, kad yra kontaktavusi advokatų Trimeh su Mayberry ir jie užvedė bylą prieš Washington Times. Mayberry yra garsus advokatas, laimėjęs bylą prieš Washington Post kai tas neįdėjo skelbimą, kurią laikraštis laikė antisovietiniu. Laikraštis vėliau turėjo įdėti.

Koalicija prašo iš visuomenės aukų bylai prieš Washington Times. Aukos siųsti skubiai šiandien: C. C. J. S. ir taip rašyti čekius. Gera naujiena yra, kad koalicija išsikovojo nuo taksų atleidimą, tai žmonės gali dabar nurašyti sa-

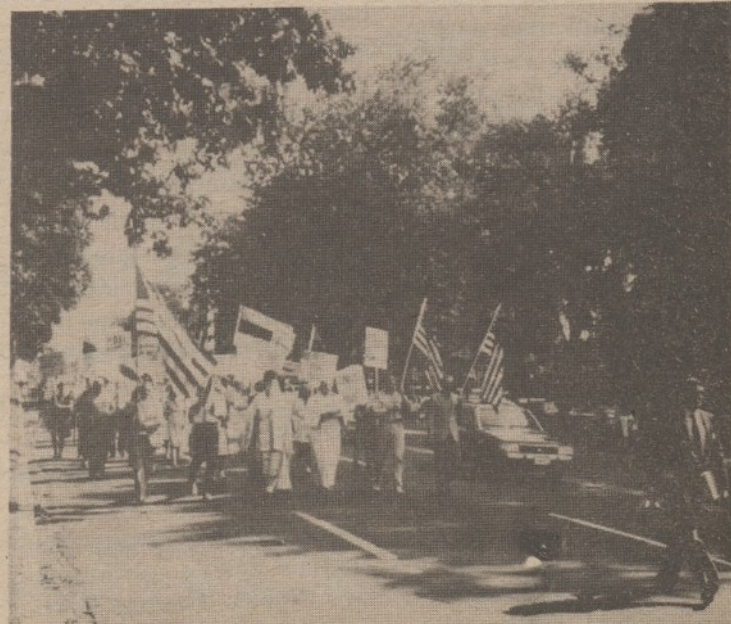
vo aukas nuo taksų.

* * *

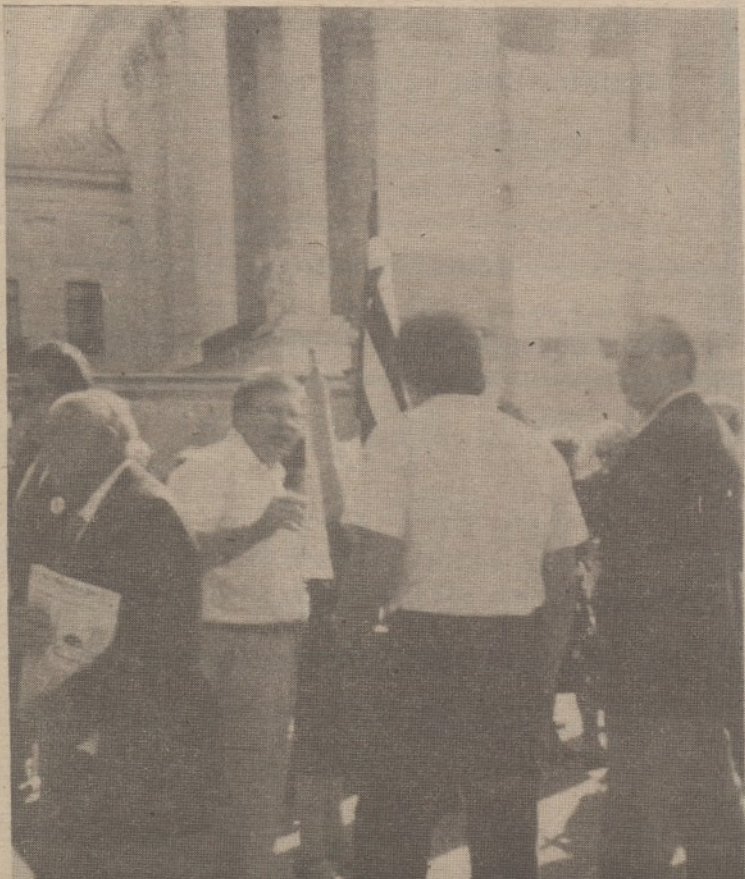
Iškilmėms pasibaigus, Clevelando delegacija nutarė aplankyti Karo Veteranų paminklą, kuriame žuvusių pavardės įrašytos marmuro lentose. Pavardžių žinyne užtikome pavardes mums pažįstamų clevelandiečių: kapitono Ted Neuros, gimusio 1932 metais, ir leitenanto Gedimino Eidukaičio, gimusio 1939 metais ir žuvusio 1963 metais. Be abejo, lietuvių žuvusiųjų yra ir daugiau, bet pavardžių nežinojom.

Taipogi aplankyta Amerikos Tautinė šventovė — American National Shrine, kur lietuviai įrėngė Dievo Motinos koplyčią. Savo dingai gražią koplyčią greitai suradome, bažnyčios vidurio dešiniame šone, džiaugsmingai nustebinti, kad mažytei Lietuvai paskirta tokia iškyli vieta. Koplyčios žvakių aukure žvakių nebuvo, tad du mūsų jaunuoliai nusileido į rūšį ir atsinešė tris žvakes uždegė už Lietuvos laisvę, už Karl Linnas, ir už visus apkaltintus.

Namų grįžom vėlai pirmadienio rytą, pavargę, bet su dideliu moraliniu pasitenkinimu.

Eisena prie Teisingumo ministerijos rūmų. Prieky eina Antanas Mažeika.

Demonstracijų dalyviai renkasi pamaldoms prie Aukščiausio Teismo rūmų. Vidury dr. V. Stankus.

EUROPOS KRAŠTŲ LB IR LJS VADOVŲ SUAŽIAVIMAS

Š. m. liepos 27 ir 28 Salzburge, Austrijoje, posėdžiaavo Europos kraštų lietuvių Bendruomenės ir Lietuvių jaunimo sąjungos vadovai. Dalyvavo: Pasaulio LB valdybos vicepirmininkė Birutė Jasaitienė iš Chicagos, Pasaulio LJS valdybos atstovė Danutė Mažeikienė iš Los Angeles, Irena Joerg iš Austrijos, Vladas Dargis iš Didž. Britanijos, Ričardas ir Vytautas Bačkiai iš Prancūzijos, Aldona Broeland-Balandaitė iš Švedijos, Narcizas Prielaida iš Šveicarijos, tėv. Alfonsas Bernatonis, Vincas Bartusevičius, Justina Lukošius, Andrius Šmitas, Marija Šmitienė, Eugėnija Lucienė bei Romanas Dirgėlas iš Vokietijos ir VLIKo atstovas Algis Klimaitis iš Šveicarijos. Pirmininkavo B. Jasaitienė, sekretoriavo J. Lukošius.

Didž. Britanijos lietuvių veiklą nušvietė Didž. Britanijos lietuvių sąjungos atstovas Vladas Dargis. Bendrinė Didž. Britanijos lietuvių organizacija yra Didž. Br. lietuvių sąjunga su 700 narių ir 19 skyrių, bendradarbiaujanti su kitomis organizacijomis. Politiniams ir kultūriniais reikalams turi atskiras komisijas. Socialdemokratai ir liberalai dalyvauja jų internacinaluose.

Apie Švedijos lietuvių informavo Aldona Balandaitė-Broeland. Krašte gyvena apie 50 lietuvių, daugiausia mišrios šeimos. Susirenka tik vieną kartą metuose — Vasario 16. Susirinkimai vyksta ir protokolai rašomi švedų kalba.

Vokietijos LB veiklą nušvietė valdybos vicepirmininkas Vincas Bartusevičius. Ją palaiko 4 stulpai.

I. Vokietijos LB valdyba, ruošianti centrinius renginius: Vasario 16 minėjimus, lietuvių vaikų vasaros stovyklas, Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimus ir kitus, leidžia Informacijų biuletenį. Nepatenkinama politinė veikla. Vokietijos vyriausybė nėra palanki mažumų politiniam darbui. Trūksta VLIKo atstovybės.

II. Vokietijos LB turi 30 apylinkių, bet tik pusė jų veiklios. Judresnės apylinkės ruošia minėjimus ir kitus renginius. Veikia 3 tautinių šokių grupės, 1 vargo mokyklėlė.

III. Vokietijoje dar veikia apie 20 liet. organizacijų: Lietuvių kultūros institutas, Lietuvių kultūros draugija, Lietuvių moterų klubai, skautai, ateitininkai ir kit. Plačiau aptarė savo vadovaujamą Lietuvių kultūros institutą, šiemet minintį pirmąjį penkmetį.

IV. Vasario 16 gimnazija. Lietuvių vaikų vasaros

stovykla šiemet neįvyko dėl per mažo įsiregistravusių vaikų skaičiaus. Rūpesčiai: Pirmųjų Europos lietuvių dienų surengimas 1988 ir nudegusios pilies atstatymas.

Vokietijos lietuvių sąjungos veiklą aptarė jos pirmininkas Romanas Dirgėlas. Sąjunga turi apie 100 narių, kurių 10% yra veiklūs. Prieš pusmetį ji vos egzistavo, bet dabar atsigaavo. Dalyvavo Pabaltiečių laisvės ir taikos žygyje 1985. Prieš porą savaitių su lietuviška vėliava dalyvavo Pirmajame Pan-Europa Union saskrydyje Strasburge. Bus finansinių sunkumų ir laiko stoka Vokietijos lietuviams studentams dalyvauti VI Pasaulio LJ kongrese Australijoje 1987-1988, nes tuo laiku Vokietijos universitetuose vyksta egzaminai.

Europos kraštų lietuvių Bendruomenių ir Lietuvių jaunimo sąjungų darbuotojai, susirinkę į metinį suvažiavimą 1986 liepos 26 Salzburge, apeliuoja į PLB valdybą ir VLIKą, kviesdami pradedant ESB konferencija Vienoje savo veiksmus taip derinti, kad visuomeniniame darbe lietuviai būtų vieningi.

Kreipiasi į PLB valdybą ir VLIKą, kviesdami bendradarbiauti ir nori kad: 1) Vienoje PLB ir VLIKas informaciniame biure bendrai veiktų; 2) Baltų santalkos organizuojame spaudos konferencijoje dalyvautų ir PLB valdybos atstovas; 3) VLIKas ir PLB valdyba dėtų visas pastangas skatinti visus lietuvių dalyvauti pabaltiečių žygyje Vienoje. Salzburgas, 1986 liepos 26. Pasirašė visi suvažiavimo dalyviai.

Prancūzijos LB atstovas Ričardas Bačkis painformavo, kad Prancūzijoje gyvena apie 1,000 lietuvių. Didžiausias telkinys Paryžiuje — apie 200. Lietuviai buvo pagrindiniai demonstracijų, kuriose dalyvavo apie 10,000 žmonių, prieš sovietus rengėjai, lankantis Gorbačioviui Paryžiuje. Surengtas vysk. Baltakio priėmimas. Prancūzijos LB yra mirštanti dėl susenimo. Trūksta jaunimo ir vadovų. Jaunimas kalbasi tik prancūziškai. LB susirinkimai vykdomi dviem kalbom. Svarstomas klausimas ar į LB priimtini svetimtaučiai. Norinčių įstoti yra.

Šveicarijos LB veiklą nušvietė jos pirmininkas Narcizas Prielaida. Pradėjo nuo skaudžiausio įvykio — netekimo garbės pirmininko dr. Alberto Geručio, kurio šakota veikla siekė ir už Šveicarijos sienų. Jis pagerbtas tylos minute. Švei-

carijos lietuvių sumažino ir Lydijos Augėvičienės mirtis. Gyva veikla buvo išvystyta per Reagano-Gorbačiovo susitikimą 1985 lapkričio 19-21 Ženevoje. Ta proga gautas Šveicarijos vyriausybės oficialus pareiškimas, kad ji nepripažįsta Pabaltijo valstybių įjungimo į Sovietų Sąjungą. Dalyvauta priešsąjietinėse demonstracijose, išdalyta informacinė medžiaga apie Lietuvą laikraštiniams. Dabar Ženevoje vykstančioje 42-je žmogaus teisių komisijos sesijoje pabaltiečiai atstovaujami per BATUNą.

Vasario 16 gimnazijos padėtį aptarė jos direktorius Andrius Šmitas, pateikdamas krūvą statistinių duomenų. Pr. mokslo metais mokėsi 93 mokiniai iš 9 kraštų. Taigi Vasario 16 gimnazija yra viso pasaulio lietuvių gimnazija. Abiturų egzaminus laiko tik mokiniai iš Vokietijos, bet pr. metais juos išlaikė ir viena mokinė iš Kanados. Ji dabar studijuoja Toronto universitete. Gaunami geri abiturų egzaminų pažymiai.

Pasaulio lietuvių jaunimo valdybos atstovė Danutė Mažeikienė painformavo apie tos organizacijos pergyventą krizę š. m. liepos mėn. Washingtonė išrinkta nauja vadovybė. PLJS yra išleidusi pasisėkimą turinčią muzikos plokštelę "Aš čia gyva". Su Lietuvių fondo 1,000 dolerių parama leidžiami žiniaraščiai, kurių 7-10 Nr. Nr. išdalių, keliaujantiems į Lietuvą patarimai. Silpnoki ryšiai. Jaunimo sąjunga įkurta ir Lietuvos pagrindy.

Danutė Mažeikienė nušvietė VI Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso Australijoje 1987-88 eigą, pastebėdama, kad dalyvavimas jame atstovams ir dalyviams kainuos 650 US dolerių. Taip pat išvardijo kiek kuriam kraštui skirta atstovų. Vokietijos liet. jaunimui duota teisė pasiųsti 9 atstovus, bet gauto kontingento Vokietijos LJS neišsėms. Didž. Britanija pasiųs 6 atstovus, nors jai skirti 7 atstovai.

Suvažiavimo surengtos ir priimtose šios rezoliucijos:

1) Vasario 16 gimnazija yra viso pasaulio lietuvių gimnazija, todėl visi lietuviai prašomi ją remti. Visų kraštų LB valdybos praveda vėjus bendrabučiui statyti ir nudegusiai Romuvos piliai atstatyti.

2) Visi lietuviai raginami dalyvauti krikščionybės 600 metų jubiliejaus minėjime Romoje 1987 birželio 14. Skatinama savo kraštuose rengti ta proga minėjimus, iškeliant juos krikščionybės reikšmę lietuvių tautos religiniam ir kultūriniam gyvenimui.

3) Europos kraštų lietuviai raginami aukomis bei

prenumeratomis remti Europos Lietuvį ir Pasaulio Lietuvį.

4) Š. m. lapkričio 4 Vienoje vyks Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencija, kurios metu pabaltiečiai vykdys demonstracijas. PLB valdyba ir VLIKas prašomi paraginti viso laisvojo pasaulio lietu-

vius tose demonstracijose gausiai dalyvauti.

5) atsiradus reikalui, Europos kraštų LB vadovai susirenka pasitarti.

Sugiedotas Lietuvos himnas.

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

Korp! Filiae-Lithuania filisterei, teisininkei

EMILIJAI

NOAKIENEI-VENCKŪNAITEI

mirus, jos dukras ALDONĄ PINTSCH ir

GEDRĘ STANKŪNIENĘ, jų šeimas, anū-

kus ir gimines giliai užjaučia.

Korp! Neo-Lithuania
New Yorko Vienetas
ir
Filisteriai

A. A.

VYTAUTUI ŽEMAIČIUI

mirus, jo žmonai BIRUTEI ir seseriai VIN-

CENTINAI bei jų šeimoms ir artimiesiems

reiškiame gilią užuojautą.

Vytautas ir Stella
A b r a i č i a i

A. + A.

VYTAUTUI ŽEMAIČIUI

mirus, žmonai BIRUTEI, sūnui VAIDEVU-

ČIUI su šeima ir seseriai VINCENTINAI

JURKŪNIENEI su šeima reiškiame nuošir-

džią užuojautą.

Aldona ir Alfą
S i m o n a i č i a i

A. A.

VYTAUTUI ŽEMAIČIUI

mirus, žmonai BIRUTEI ir jo seseriai VIN-

CENTINAI JURKŪNIENEI bei jų šeimoms

reiškiame užuojautą.

Stasys Virpša,
L. ir V. Hoffmanai

Grandinėlės šokėja Renė Motiejūnaitė, Janės ir Mindaugo Motiejūnų dukra, rugsėjo 27 d. Clevelande susituokė su Timothy Booth. Nuotraukoje jaunieji išėjus iš Dievo Motinos šventovės tarp tėvų ir draugų.

CLEVELANDO PARENGIMAI

• SPALIO 18 D. Pabaltiečių vakaras. Rengia Amerikos

Lietuvių Taryba su estais ir latviais.

• SPALIO 18 D. Ohio Lietuvių gydytojų draugijos 30 metų sukakties metinis sužiavimas ir balius.

• SPALIO 19 D. Literatūrinė popietė Lietuvių Namų salėje. Rengia Clevelando skautininkų draugovė.

• LAPKRIČIO 8 D. — Lietuvių namų ir klubo premijos balius Lietuvių namų salėje.

• LAPKRIČIO 16 D. Šv. Jurgio parapijos tradicinis "kalakutų" festivalis.

• LAPKRIČIO 22 D. kariuomenės šventės minėjimas. Rengia Ramovė Clevelando skyrius.

• GRUODŽIO 6-7 D. D. Lietuvių Dienos Clevelande. Atvyksta Dainavos ansamblis iš Chicagos ir suvaidins "Lietuviškas vestuves".

• GRUODŽIO 24 D. Šv. Jurgio parapijoje bendros Kūčios.

• KOVO 1 D. Taupos kredito kooperatyvo narių metinis susirinkimas Dievo Motinos parapijos svetainėje.

• GEGUŽĖS 24 D. — Atnaujintos Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos šventovės šventinimas, dalyvaujant vysk. A. M. Pilla, vysk. P. Baltakiui, OFM ir vysk. V. Brizgiui.

• PATRIA prekybos namuose, 794 E. 185 Street, Clevelande, yra didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų maisto produktų, įvairių skanumynų, lietuviškos juodos duonos, o dovanų skyriuje yra gintaro, plokštelių, audinių, knygų ir lietuviškų sveikinimo kortelių. Prašome atsilankyti. Telefonas 531-6720.

• Pabaltiečių Draugystės Vakarai — šeštadienį, spalio 18 d. 7:30 val. vak. Latvių parapijos salėje, Andrews Ave. (West 152 gatvė) ir Detroit Ave.

APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į **OBELENIŲ** apdraudos įstaigą — 6181 Mayfield Road, Suite 203, Mayfield Hts., Ohio 44124. Skambinti ZENONUI arba SAULIUI (216) 442-6810.

SEWERS/PRESSERS

Experienced Power Sewers, or Pressers. Mens tailored clothing. Benefits, hourly rate! No piece work, call between 1 pm and 4 pm.

216-432-7046

CUSTOM CUT TECHNOLOGIES

CARPENTER

Experienced in all phases of home remodeling. Must own truck and tools. Please call

BILL (9-5)

(216) 329-7608

(31-45)

A. A.

MARIJAI GLODENIENEI

Lietuvoje mirus, jos vyrui, žalgirio šaulių

kuopos nariui ANTANUI GLODENIUI reiš-

kiame nuoširdžią užuojautą.

Žalgirio šaulių Kuopa

— Lithuanian Credit Union
— Lietuvių kredito kooperatyvas
— Tel. (216) 481-6677

TAUPYKITE IR SKOLINKITĖS
vieninteliame lietuvių kredito kooperatyve Ohio valstijoje.

**KIEKVIENA SĄSKAITA FEDERALINĖS
VALDŽIOS APDRAUSTA IKI \$100,000.**

MOKAME AUKSTESNES
PALŪKANAS UŽ:
TAUPYMO SĄSKAITAS
CERTIFIKATUS
IRA SĄSKAITA
PENSIJŲ ČEKIŲ
SĄSKAITA
(DIRECT DEPOSIT)

SKOLINAME GERES-
NĖMIS IŠSIMOKĖJIMO
SĄLYGOMIS:
ASMENINIAMS REI-
KALAMS. AUTOMOBILIŲ
PIRKIMUI. NAMŲ
PAGERINIMUI. NAMŲ
PIRKIMUI (morgičiai).

Atliekame visus bankinius patarnavimus. Parduo-
dame pinigines perlaidas (money orders), traveler's
cheques, priimame telefono, elektros, šildymo ir van-
dens sąskaitas.

DARBO VALANDOS:

Antradieniais, trečiadieniais, ketvirtadieniais ir
šeštadieniais nuo 10:00 val. r. iki 2:00 val. p. p.
Penktadieniais nuo 2:00 val. p. p. — 6:00 val. vak.
adv. A. Širvaičio įstaigos patalpose Lietuvių namuose.
877 East 185th St., Cleveland, Ohio 44119

SEKMADIENIAIS

11:00 val. r. — 12:00 val. dienos
Dievo Motinos parapijos patalpose
18022 Neff Rd., Cleveland, Ohio 44119

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio
valandoje. Didelė aikštė automobi-
liams pastatyti.

Superior Savings

ASSOCIATION

**MOKAME AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS UŽ
SANTAUPŲ INDĖLIUS**

Kiekviena santaupų sąskaita apdrausta iki
\$ 100,000.00

PASKOLOS TEIKIAMOS:

- namams pirkti,
- rezidenciniams ir komerciniams
pastatams statyti,
- namų remontams,
- kvalifikuotų studentų mokslui

Smulkesnių informacijų dėl taupomųjų indėlių
ir paskolų sąlygų teiraukitės

Superior Savings

Pagrindinis skyrius

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Telefonas: 481-3008

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9:00 iki 4:00,
penktadieniais 9:00 iki 6:00;
šeštadieniais 9:00 iki 2:30.

Chicagos tautinių šokių grupė "Spindulys" su Dainavos ansambliu gruodžio 6 d. Clevelando Lietuvių dienoje suvaidins "Lietuviškas vestuves".

'Lietuviškų vestuvių' belaukiant

Šių metų Clevelando lietuvių kultūrinių renginių kalendorius bus užsklęstas įspūdingu "Lietuvių vestuvių" spektakliu gruodžio 6 d., 6 val. vak. Euclido Senior High School auditorijoje.

Chicagos "Dainava" ir Lemonto tautinių šokių grupė "Spindulys" pagal Danutės Brazytės-Bindokienės tekstą paruosė dviejų veiksmų lietuviškų vestuvių papročių vaidinimą. Spektaklio vadovė ir dirigentė Rasa Šoliūnaitė-Poskočimienė, režisierė Liucija Buivydaite-Ambrosini, dekoracijos Jurgio Daugvilos. Pastatyme dalyvaus 80 dainininkų-kių, šokėjų, solistų, kaimo kapela.

"Lietuviškomis vestuvėmis" gėrėjosi pilnos Cicero ir Chicagos auditorijos. Įjungus didelių talentų ir nesigailint ryžtingų pastangų, Cicero ir Chicaga į sceną išvedė vestuvinių papročių, šokių, dainų ir muzikos folklorinį kūrinį.

Gaila, kad dėl didelių transporto, nakvynių ir ki-

tų išlaidų šis ansamblis vargiai galės aplankyti daugelį lietuviškų telkinių JAV ir Kanadoje.

Clevelando LB apylinkė Lietuvių dienų proga, pakviesdama dainaviečius ir spinduliečius, kartu norėjo jiems išreikšti dėkingumą už puikiai paruoštą spektaklį, o Clevelando ir apylinkių žiūrovams suteikti giedraus džiaugsmo. Tai bus visų šventė, ryškiai bylojanti apie Lietuvių dienas plačiausia to žodžio prasme. Tokie sceniniai pastatymai jau gan didelę retenybę mūsų dienoje. Todėl jie taip laukiami ir vertinami.

Bet LB Apylinkės valdyba, užsangažuodama parodyti "Lietuviškas vestuves", kartu prisiėmė ir nemažą riziką — per 7,500 dol. išlaidų samatą. Bet jausdama visuomenės priitarimą ir pageidavimą, optimistiškai ruošiasi šiam kultūriniam įvykiui, kartu tikėdamasi susilaukti talpos ir paramos, išsigijant bilietus, tampant mecenatais, garbės rėmėjais, rėmė-

jais, duodant skelbimų leidiniui ir t.t.

Bilietai bus pardavinėjami abiejų parapijų svetainėse po pamaldų, arba jau dabar galima užsisakyti skambinant šiais telefonais: Jonui Gudėnui — 486-2662, Aldonai Miškinienėi — 486-8517, Vincui Čečiui — 486-9944 ar Vladui Čyviui 486-3228. Bilietų kainos po 15, 12, 8 ir 4 dol. Apylinkės valdybai pirminkauja Vladas Čyvas.

(vr)

IŠ VYČIŲ SUVAŽIAVIMO CLEVELANDE

Rugsėjo 26-28 d. Clevelande įvyko Lietuvos Vyčių Vidurio-Centro apygardos suvažiavimas. Posėdis vyko Holiday Inn viešbuty Wickliffe, Oh. Buvo išrinkta nauja apygardos valdyba: kun. Gediminas Kijauskas, S. J. — dvasios vadas, Pranė Petkus — pirmininkė, Aldona Ryan — vicepirmininkė specialių projektų, Rūta Gužauskas — vicepirmininkė narių reikalams, Jonas Baltrus — vicepirmininkas jaunųjų reikalams, Margareta Papeaka — sekretorė, Tomas Brūzga — išdininkas, Vilimas Kolicius ir Charles Mačuta — išdo globėjai, Jurgis Mikalauskas ir Andrius Rozgers — tvarkos prižiūrėtojai, Marija Vaglia — Lietuvos reikalų komiteto pirmininkė, Sally Miller — kultūros komiteto pirmininkė, Alvina Luiza — apeigų komiteto pirmininkė, Vincas Gražulis — spaudos reikalų tvarkytojas.

Kun. Gediminas Kijauskas, S. J., pasveikino susi-

KVIEČIAME DALYVAUTI SEPTINTAME METINIAME PABALTIEČIŲ BENDRAVIMO VAKARE

šeštadienį, š. m. spalio 18 d., 7:30 v. v.

LATVIŲ PARAPIJOS SALĖJE

ANDREWS AVE. (WEST 152-a GATVĖ) IR DETROIT AVE.

Programoje:

Solistė ALDONA STEMPUŽIENĖ, pianinu akompanuoja KRISTINA KUPREVIČIŪTĖ

Latvių taut. šokių grupė PASTALNIEKI

Estų solistai ULLE LAIDO

Šilta vakarienė — muzika — šokiai.

Bilietai po \$12.00 gaunami pas A. Mackuvienę — tel. 692-2031 ir B. Pautienienę — tel. 383-8225.

Rengia CLEVELANDO PABALTIEČIŲ KOMITETAS (ALT Skyrius, Latvių Sąjunga ir Estų Taryba).

rinkusius su istoriniu pokalbiu — Lietuvos Krikščionybės 600 metų jubilėjaus proga, kurią lietuviai visame pasauly minės 1987 metais. Reikia pažymėti, kun. Kijauskas daug laiko paaukavo beišskojant istorinius faktus, kurie lydėjo prie Lietuvos krikšto 1387 metais.

Susirinkime atsilankę svečias dr. Viktoras Stankus savo kalboje pabrėžė kad lietuviai būtinai turi rašyti laiškus Mr. Patrick Buchanan, The White House, Washington, D. C. 20500, pareikšdami prieš-

tarvimą J. V. valdžiai, kuri siunčia į Sovietų Sąjungą mūsų piliečius be jokio teismo.

Sekmadienį buvo prisaidinta nauja vyčių apygardos valdyba.

Tuoju po Mišių buvo pietūs ir prisiminti mirusieji organizacijos nariai.

Suvažiavimui pasibaigus, kuopų atstovai ir svečiai išsiskirstė į savus miestus, pasiryžę dirbti Dievui ir tėvynei ir kuo uoliausiai skleisti lietuvių ir Lietuvos laisvę.

Vincas Gražulis

VISI MALONIAI KVIEČIAMI ATsilANKYTI Į

Dr. Vandos Sruogienės knygos

"AUŠROS GADYNĖS DUKRA EGLĖ" sutiktuves

š. m. spalio 19 d., sekmadienį, 4 val. p. p. CLEVELANDO LIETUVIŲ NAMUOSE

Prelegentė — rašytoja Aurelija Balašaitienė-Žitkuvienė.

Ištraukas iš knygos skaitys Dalia Orantaitė.

Kultūrinėje popietėje dalyvaus knygos autorė istorikė Dr. Vanda Sruogienė.

Po programos kavutė ir pabendraavimas.

Rengia Clevelando Skautininkių Draugovė.

O. L. G. D-JOS 30-TOSIOS JUBILIEJINĖS KULTŪRINĖS PREMIJOS ĮTEIKIMAS IR METINIS DRAUGIJOS SUSIRINKIMAS

įvyks š. m. spalio mėn. 18 d.

CLEVELANDO LIETUVIŲ NAMUOSE.

Programa:

- 6 v. v. darbo posėdis
- 7 v. v. kokteiliai ir pažinčių atnaujinimas
- 8 v. v. premijos įteikimas ir vakarienė
- 9 v. v. koncertas
solistas muzikos daktaras Bronius Kazėnas
akompanuoja p. Dana Liaubienė
- 10 v. v. šokiai
grojant JOE PETRUNO oskestrui.

Šių metų 30-ta Kultūrinė Ohio Lietuvių Gydytojų draugijos premija paskirta Vasario 16-to gimnazijai.

Įėjimas asmeniui \$15.00. Kviečiama ir laukiama Clevelando visuomenė. Norintieji dalyvauti skambina poniom Birutei Skrinškienei 943-0515 arba Vandai Gruzdienei 261-0255.

MATAS REALTORS

505 EAST 185 ST., EUCLID, OHIO 44119
(216) 486-2530

RITA MATAS — Broker — G.R.I. — C.R.A.
Adv. VYTAS MATAS — teisinis patarėjas

JONAS DUNDURAS, adv. RAMON FOLTZ,
ROMA MAJOROVAS, ALGIS MATAS, PETRAS
MATAS, PATRICIA SAJOVEC, DALIA
ŠIRVAITIS, adv. HOWARD TURNER.

POETO BALIO GAIDŽIŪNO DEIMANTINĖ SUKAKTIS

Balys Gaidžiūnas, rašytojas, žurnalistas ir visuomenininkas, š. m. spalio 4 d. atšventė savo 75 metų amžiaus sukaktį.

Ta proga būrelis jo gerbėjų, vadovaujami V. Staškaus, Dievo Motinos parapi-

jos salėje suruošė jo naujausios poezijos knygos "Ir saulėtos ir rūsios dienos", kurią išleido Dievo Motinos parapija, sutiktuves ir koncertą, kurio programą atliko sol. Daiva Mongirdaitė, akompanuojant Kristinai Kuprevičiūtei.

Iš naujos poezijos knygos ištraukas skaitė jaunimo atstovai Roma Bublytė,

Balio Gaidžiūno pagerbimo programos atlikėjai. Iš kairės R. Bublytė, pianistė K. Kuprevičiūtė, sol. D. Mongirdaitė, rašytojas-poetas B. Gaidžiūnas ir E. Kijauskas.

V. Bacevičiaus nuotr.

Sukaktuvininkas poetas Balys Gaidžiūnas, švenčias 75 metų sukaktį, kalba jam suruoštame Clevelande pagerbime.

V. Bacevičiaus nuotr.

Poetas Balys Gaidžiūnas pasirašo Daivai Mongirdaitei ir Romai Degėsienei savo naujausią poezijos knygą "Ir saulėtos, ir rūsios dienos".

V. Bacevičiaus nuotr.

Klausantis sol. D. Mongirdaitė dainavimo. Iš kairės: kun. G. Kijauskas, N. ir B. Gaidžiūnai, N. Kersnauskaitė, S. ir V. Gedgaudai ir Seselės Kazimierietės.

V. Bacevičiaus nuotr.

Edas Kijauskas ir pats autorius Balys Gaidžiūnas.

Po koncerto apatinėje salėje svečiai vaišinosi, sveikino sukaktuvininką ir daugelis išigijo su autoriaus įrašų naująją knygą.

ATVYKSTA DR. VANDA SRUOGIENĖ

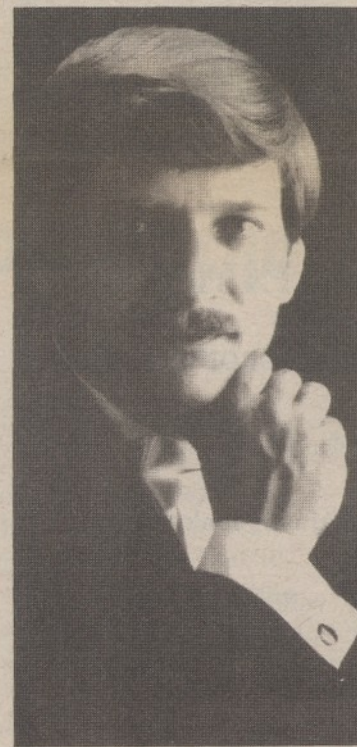
Š. m. spalio 19 d. į Clevelandą atvyksta knygos "Aušros gdynės dukra Eglė" autorė, istorikė dr. Vanda Daugirdaitė-Sruogienė ir dalyvaus savo knygos sutikime, kurį rengia Clevelando skautininkių draugovė. Aurelija Balašaitienė-Žitkuvienė supažindins klausytojus su Eglės asmeniu ir kūryba, kurios ištraukas skaitys dailiojo žodžio menininkė Dalia Orantaitė. Svečiai turės progą išgyti vertingą ir įdomią knygą su autorės autografu. Po programos Clevelando skautininkės pavaišins kavute.

Ta pačia proga, skautininkių draugovės iniciatyva, susitarus su Tėvynės Garsų radijo valandėlės vedėju Juozu Stempužiu, knygos sutiktuvių dieną per radijo valandėlę bus transliuojama Eglės trumpa komedija "Netikėtai".

• Žalgirio šaulių kuopos rudens balius spalio 25 d. dėl susidėjusių aplinkybių neįvyks.

• Vilija Nasvytytė ir Edas Klimas, abu veiklūs Clevelando jaunimo organizacijų atstovai, spalio 11 d. susituokė šv. Jurgio parapijos gražiai išpuoštoje šventovėje. Sutuohtuvėse dalyvavo daug svečių iš Kanados ir įvairių JAV miestų. Plačiau bus kitame Dirvos numeryje.

IŠGIRSIMĖ BRONIŲ KAZĖNĄ

Dr. Bronius Kazėnas

Š. m. spalio 18 dieną Clevelando Lietuvių Namuose Ohio Lietuvių Gydytojų D-jos 30-ties jubiliejinės kultūrinės premijos įteikime meninę programą atliks daughtalentis muzikas, daktaras Bronius Kazėnas.

1985 metais University of Cincinnati jis įgijo ansamblių dirigavimo daktarą. 1983 ir 1984 metais jis buvo direktorium choral activities Kento universitete. Šiuo metu jis vadovauja Youngstown'o simfonijos orkestro chorui. Be to, jis turi gerą balsą ir dažnai yra kviečiamas giedoti įvairiom progom. 1974 ir 1976 metais jis giedojo Amerikos himną atidarant Clevelando Indians basebolo žaidynių sezoną. Jis yra įdainavęs ir išleidęs dvi plokšteles. Lietuvių kalba "Kur dangus ugnim lieps-

noja" ir anglų — "Progress and Protest in the Gilded Age". Jo repertuaras platus: nuo bažnytinės muzikos, Beethoveno iki Babes and Arms arba My Fair Lady.

Su įdomumu laukiame jauno ir energingo lietuvių muziko B. Kazėno koncerto. (dds)

ŽAIBO RINKLIAVA

Coalition for Constitutional Justice and Security užvedus bylą prieš Washington Times, kuris paėmęs pinigus, paskutinę minutę atsisakė spausdinti skelbimą prieš OSI veiklą ir tokio skelbimo idėjimu į Washington Post, davusiam sutikimą atspausdinti, išlaidų padengimui, per Tėvynės Garsų radiją š. m. spalio 12 d. kviečiant aukoti, šiam reikalui, iki vakaro clevelandiečiai suaukojo 3200 dol. Dievo Motinos parapijos šventovėje 1200 dol., šv. Jurgio parapijos šventovėje 700 ir 1300 Lietuvių Namuose. Be to, dar yra pasižadėjusių vėliau duoti.

CCJS gavus atleidimą nuo taksų numerį, visas aukas aukotojai galės nurašyti nuo taksų.

Rinkliava tęsiama toliau ir aukas priima ALT valdyba (A. Pautienis ir A. Macukvienė) ir LB apyl. valdyba (Vl. Čyvas ir R. Ardytė).

Tai gražus clevelandiečių pavyzdys kitoms lietuvių kolonijoms, kaip svarbiam reikalui nesigailima pinigų.

APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į OBELENIŲ apdraudos įstaigą — 6181 Mayfield Road, Suite 203, Mayfield Hts., Ohio 44124. Skambinti ZENONUI arba SAULIUI (216) 442-6810.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

DIRVA

KALBĖS DR. BRONIUS NEMICKAS

1986 m. spalio mėn. 19 d., sekmadienį, 2 val. p. p. Chicagoje, Lietuvių Tautiniuose Namuose, rengiama popietė, kurios metu Dr. Br. Nemickas supažindins dalyvius su neseniai išleista Johno Švobos knyga "Seiminė ir prezidentinė Lietuva". Knygos leidėjas ALT S-gos Detroito skyrius. Popietėje dalyvaus Albertas Misiūnas, dabartinis skyriaus pirmininkas.

Ištraukas iš knygos skaitys studentė Renata Variakojytė.

Meninę programą atliks dainininkė-gitaristė Linda Burbienė.

Pabendravimas prie kavutės. Ta pačia proga bus galima įsigyti ir čia minimą knygą.

Įėjimas nemokamas. Kviečiame su draugais ir artimaisiais gausiai dalyvauti.

PARODA

Lietuvių filatelistų draugija "Lietuva", minėdama savo veiklos 40 metų sukaktį, š. m. spalio 18-19 dienomis, Jaunimo centre, Chicagoje, ruošia filatelijos ir numizmatikos parodą.

Ši paroda yra jungiama su istoriniu įvykiu — Saulės mūšio 750 metų sukaktimi. Atidarymas penktadienį, spalio 18 d. 9:30 val. ryto. Įėjimas visiems laisvas. Kviečiama visuomenė atsilankyti.

KONCERTAS

Vasario 16 gimnazijai remti centrinis komitetas, vadovaujamas Karolio Milkovaičio, vajeaus užbaigimo proga, ruošia koncertą, kuris įvyks lapkričio 23 d. 3 val. p. p., Jaunimo centre, Chicagoje.

Programą atliks torontieškių jaunųjų dainininkių kvartetas SUTARTINĖ, vadovaujama N. Benetienės. Chicagoje koncertuos

pirmą kartą, todėl nepraleiskime progos ją išgirsti. Bilietai gaunami Gifts International Vaznelių dovaninių prekių krautuvėje, 2501 W. 71st St., Chicago, Ill. 60629, tel. 471-1424.

• **Prano Čepėno Naujųjų Laikų Lietuvos Istorijos** II tomas gaunamas pas platintojus ir pas leidėją. Dr. K. Griniaus Fondas, c/o L. Šmulkštys, 2523 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629.

• **Ukrainiečių organizacijos** spalio 10 d. užvedė federaliniame teisme Washingtono byloje prieš Justice Department Office of Special Investigations (OSI) lauzant konstitucines teises ir kolaboruojant su sovietų žvalgyba (KGB) John Demanjuk byloje.

• **G. T. International** kelionių biuras praneša žadantiems keliauti į Prancūziją, kad prancūzų valdžia pradėjo reikalauti įvažiavimo vizų. Tai įskaito prancūzų valdomas salas bei kitas teritorijas. Prieš keliaudami pasitikrinkite su savo kelionių biuro atstovu.

• **Los Angeles vyrų kvartetas**, per inž. dr. Emanuelį Jarašūną, Dirvai įteikė auką 50 dol. Ačiū.

• **Vladė ir Bronius Siliūnai** su šeima ir **Danutė ir Arvydas Stasaičiai**, a. a. **Danutei Senikienei** mirus, vietoj gėlių atsiuntė Dirvai paremti 100 dol. Ačiū.

• **A. Pesys**, Fairfield, Ct., siųsdamas Dirvai paremti auką 10 dol. rašo: "Kiek galui remiu jūsų naudingą darbą. Sėkmės". Ačiū.

• **Maria Slavinskienė**, Monticello, N. Y., a. a. **Danutės Senikienės** atminimui vietoj gėlių atsiuntė auką 50 dol. Dirvai, kurią velionė labai mėgo. Ačiū.

• **Dr. Birutė Paprockienė**, Glendale, N. Y., a. a. **Danutės Senikienės** atminimui, atsiuntė auką 50 dol. Dirvai paremti. Ačiū.

DIRVOS RĖMĖJAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

V. Urbonas, Chicago15.00
J. Sabaliauskas, Blairstown 8.00
K. Mykolaitis, Detroit ..10.00
A. Čepukaitienė, Cleveland 3.00
A. D. Ratkeliai, Laguana Beach50.00
Dr. G. Sabataitis, Parma 8.00
Dr. A. Plateris, Bethesda 25.00
B. Savickas, Weston 3.00
Miami Lietuvių Klubas .. 3.00
J. Beniūnas, Hartford 3.00
L. Krajauskas, St. Pete. 5.00
J. Gužauskas, Towson .. 3.00
J. Dunčia, Southfield 5.00
P. Kaunas, Cleveland10.00
A. Šaulienė, Chicago 3.00
Dr. J. Abraitis, Highland Hts. 1.00
V. Miklius, St. Petersburg 13.00
B. Smetonienė, Cleveland 5.00

Daina Eymontt, Cherry Hill33.00
A. Ruigys, Los Angeles 13.00
K. Pocius, Beverly Shores, rengtos gegužinės pelnas1,000.00
M. Remienė, Westchester 5.00
B. Bilvaišienė, Boston .. 5.00
M. Žitkus, Richmond Hts.33.00
A. Ščiuka, Rochester13.00
E. Lapinskas, Miami 3.00
B. Dirmantienė, Chicago 10.00
R. Tamashunas, Webster 5.00

V. B. Siliūnai ir D. A. Stasaičiai, a. a. **Danutei Senikienei** mirus, vietoj gėlių, auka Dirvai ..100.00
L. Nagevičius, Parma 3.00
E. Kerejevičienė, Miami Beach 3.00
Dr. B. Paprockienė, Glendale, N. Y. a. a. **Danutės Senikienės** atminimui auka50.00
J. Paukštienė, Chicago .. 1.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

A. A.

MARIJAI TUMIENEI

atsiskyrus su šiuo pasauliu, jos dukroms —

BIRUTEI ir **ALDONAI** su šeimomis, bei vi-

siems giminėms ir artimiesiems reiškiu nuo-

širdžiausią užuojautą.

M. Iškauskienė

Kanada

Mūsų Mielajai

A. A.

DANUTEI ŠLIŪPAITEI-SENIKIENEI

šio pasaulio žemiškąją kelionę užbaigus, gilia-
me liūdėsyje likusią sesutę **GRAŽINĄ SILIŪNIENĘ** nuoširdžiai užjaučiame ir drauge dali-
namės šios skaudžios nelaimės skausmu.

Jadvyga ir Vytautas Didžiuliai
Vida ir Donatas Siliūnai

Florida

Mūsų brangiai draugei

DANUTEI ŠLIŪPAITEI-SENIKIENEI

mirus, jos seseris **GRAŽINĄ SILIŪNIENĘ** ir
ALDONĄ ALYTIENĘ, visus artimuosius gi-
liai užjaučiame ir kartu liūdime.

Stepas ir Aldona
Mackevičiai

A. A.

JURGIUI ALGIRDUI BOBELIUI

tragiškai žuvus, tėvams **JURGIUI** ir **ELE-**

NAI, seserims **RASAI**, **SIGITAI**, broliui

VIKTORUI ir artimiesiems reiškiame gilia

užuojautą ir kartu liūdime.

Dr. A. Pacevičius
ir šeima

Canada

A. A.

VYTAUTUI MOŠINSKIUI

mirus, jos žmonai **DANUTEI** nuoširdžią

užuojautą reiškia.

Marija ir Kurtas
Kuhlmannai